Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШИНАРА, 26 сентябрь, 1978 шу. • № 115 (5935). • Мах 2 кепиг.

АЗЕРБАЙДЖАНА СТОЛИЦАНА ЛЕНИНА ОРДЕН ЯЛАРА ХЕТАЯЬЧА ТОРЖЕСТВЕННИ ЗАСЕДАНЕ

НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВА ДАЬ КЪАМАЬЛ

Деза новкъостий! Доттагій!

Вай вІашагІкхетара дика бахьан нийсденнад: сона тІадиллад Даьхен эггара доккхагІдола совгІат — Ленина орден Бакуна дІалулга. Из доккха совгІат цІенача дег тІара даькъала дувц аз бакинций.

Ленина сийлахь-йоккха цІи шун города историех, Азербайджана историех дІакъоастае йиш йолаш яц. Сурт оттадеш Кирова ма-аллара, ворхІ лоама тІехьашкара хезад Владимир Ильича бакински пролетарей детталу дог. Айхха вувзаенна хиннав из Азербайджана къахьегамхошца, цар революционни къовсама лостам тийннаб цо, кхоаненга бода никъ гойтаб царна. ХІаьта цар массаза а дег тІара хьал а лийцад баьчча тІахьехамаш.

Классови къовсаме денал долаш, леррагІа интернационализм йолаш хиларца белгалбоалаш хиннаб бакински большевикаш, Азербайджана къахьегамхой революционни къовсама ерригача этапашка. Цун дуккха масалаш легендарни а хинна дІаэттад.

Дагадохаргда вайна: Петрограде Октябрь котбаьнна ялх ди доаллашехьа а революци котъяьннай Баку а. Дагайохаргья вайна Бакински коммуна, цун 26 легендарни комиссар.

Дагайохаргья вайна 1920 шера къаьстта халача хьалашка мехкдаьтта промыслаш юхаметта а отталь, Советий Республика цхьаккха дича а цунна хиланза дарггдоацаш хиннача мехкдаьттаца Іалашъе болабеннача бакински мехкдаьттахой турпалал.

Дагайохаргья вайна эггара хьалхара пятилетка: мехкдаьтта даккхара бакинцаша шин шереи ах шереи кхоачашъяьй из. Дагадохаргда вайна, юххера а, Сийлахь-боккхача Дай-мехка тІема шерашка, вай танкашкеи самолеташкеи фашизмаца садехка тІом бе Вакура нхача доагоро йиш хилийтача хана, шун города карагІдаьнна денале гІулакх. Лоацца аьлча, дуккхача цІеча мугІаращца Советски мехка биографена юкъе дІаяздаьд бакинций гІулакх.

Социализма хьалашка йовзаргйоацача йоалаш хувцаеннай Баку ше а. Цхьан хана Маяковске яздаьд, халахетар хулаш кІезига я городе гаьнаш: «цхьа барайтта гІалг». ХІанз кхыметтел вІалла дага а дац из ишта ма хиннадий аьнна.

ХьалхагІа хинна сагота «Іаьржа город» йоаца дукха ха я. ХІанз я цхьа миллиони ах миллиони гаргга саг ваха, шера, лакха, паргІата хоза Баку. Цудухьа бІаргаяйча хозахет цун баьццара паркаши зІзай сийрда басараши, хІанзарчар тайпара предприятеш, сийрдача хозача цІеной кварталаш, эггара тІехьагІа шоана карагІдаьннар — метро.

Хьинаре бетталу Баку къахьегама пха. Цун промышленноста продукци нийо вай мехка ерригача экономически районашен дунен тІарча дукххача паччахьалкхенашен.

Лоацца аьлча, Баку — из я лоаццача исторически хана чухь хІанзарча индустре, дегІабенача юрта боахама, хьалхалаттача культура аиза даьккха край а хинна дІаэттача республика йиза йола столица.

1970 шера гурахьа укхаза, Баку, къамаьл деча хана республика партийни, советски, боахама органий уйла тІаерзаьяр аз промышленни производство алсамъялара темпашта тІехьадиса хилара, юрта боахам дегІабоалабара даькъе кхоачамбоацараш хилара, чурча кхоачамех пайда кІезига эцаш хилара. ТІаккха юха тахан ала йиш йолаш ва со: критиках нийса выводаш яьй оаш.

ГІулакхаш бокъонца тоаденнад. ХІаьта из да хьалхашка латта декхараш кхоачашдара тІаберзабаь Азербайджана Компарте ЦК-ас, республика парторганизаце баьча организаторски, политически, идейно-кхетама балхах хьахиннар. Азербайджана дерригача халкъо хьинаре къахьегарах хьахиннар. Из да гІулакхаш унахцІеначa хьал тІа оттадарах, морально-психологически хьал тоадарах хьахиннар, хІаьта цу гІулакхаша кхы хье ца луш гІо даьд боахама гІулакхий итогашта а.

Шерра гІа боахаш йода Азербайджан! ИйслагІча пятилеткеи иттлагІча пятилетка шин шераи еннай цун промышленносто цул хьалхагІа дІадахача 15 шера еннар миссел хІана яц аьнна йола продукци. ХІаьта ерригга хьаеш йола продукци алсамъяккхарга диллача, иттлагІча пятилетка кхаь шера боарамга кхаьчай из. Во доацаш гІулакх да из, новкъостий. Из да парте XXV съездеи КПСС ЦК декабрьски (1977 шера) Пленумеи решенешта гІулакхаца денна жоп.

ГІадвугаш да юрта боахама даькъе оаш деш дола хІамаш а.

Шера юкъера лаьрхІача боаккхаш бола боамби-бедал бархІлагІча пятилеткаца нийсбича цкъаи ахаззеи хІана баьккхабац аьнна алсамбаьккхаб оаш 1971 — 1977 шерашка. Шера доаккхаш дола ялат хьалхагІа хиннача 600 — 700 эзар тоннагара укх тІеххьарча хана дукха совгІа-эшашагІа доацаш 1 миллиони 130 эзари тоннага дІакхоачадаьд. Дика дегІаух комсаш лелаелгеи баьцадаараш леладелгеи. 1971 — 1977 шерашка оаш пачхьалкхенга дехнад цул хьалхагІа дІадахача ткъаь итт шера дехкачул дукхагІа баьцадаараш.

Лакхлуш я хьайбай боахама продуктивность, укхаза карагІдаьннараш сел ниттал доккхий деце а.

Мукъаба сона, КПСС ЦК июльски Пленума решенеш кхоачаш а еш, юрта боахама дерригa доакъош дегІадоаладеча оаш керда толамаш доахаргдолгах се дог тийша хилар дІакхайкаде.

Шоай республика дегІаяра масалах шоана бІаргагу, новкъостий, хьинареча къахьегамахи парте кийчъяь социальни политика леррагІа чакхъяхарахи мел беркат доал. Из хьахьокх халкъа хьал-тоаро лакхъялара а, чуІа цІеноп шерра хьалдеш хиларо а, культуреи Іилмеи чІоаггІа дегІаахаро а.

Азербайджана къахьегамхоша доахача толамий бе боаггІача тайпара мах бу. ВІаштта бархІ шера краснознаменни хиннай республика. Цо дукхха декхараш тІадохи, новкъостий. ДІахо йодача хана а оаш шоай дика традицеш тешшаме лелаергхиларга доагдоахаш да тхо.

Лоацца аьлча, шо хоастаде хІамаш долаш да. Цхьабакъда, цІейна наькъа тІа даргдац аьнна хет сона, нагахьа санна кхоачамбоацарий хьакъехьа а, кхоачашданза дисача декхарий хьакъехьа а вай дийцадар аьнна. Фу дерга хІаьта, ишта ма йий из коммунистически, корта бола стиль, толхаергъяц вай из.

Шун уйла къаьстта тІаерзае безам ба са продукце дикала. Халахете а, шун укхаза долла хІама вІаштІехьа да аьнна хІанз унх сахьате ала йиш йолаш дац. ТІехдикача продукце дакъа Азербайджане дерригa а 8,2 процент мара дац. Ерриг-союзни хьоккхамал дикка лохагІа да из. ХІаьта вай партеи дерригача халкъеи низаш хІанз духхьал дикал лакхъяра тІадерзадаь ма дий. Дикал бахьан долаш лоаттабу къовсам Азербайджана партийни организаце, республика берригача къахьегамхоша бокъонца шоай теркама юкъмоттиге оттабарга хьежаш я КПСС ЦК.

Дика опыт я шун — масала, «Азерэлектросвет» яхачеи бытовой кондиционерийн заводий болх. Республика промышленносто хьаеча моллагІча продукцех доккхал де йиш хургйола хІама де деза-кх.

Диниза даргдоацаш дукха хІамаш да шун гІулакхаш дара сфере а. Бохам бу, бахача наьха хІара сага сих лоархІаш деча бытовой гІулакхий дукхалга диллача Азербайджано мехка тІехьарча моттигех цаІ лоацаш хиларо. Цу сфере порядок оттаяра оаш де дезар дергхиларах тешаш ва со.

Вахаро ден повестка тІа оттадеш дола цхьаькха дош — из да къахьегама ресурсех пайда эцар. Азербайджане, Кавказа кхыча республикашка а хІаьта иштта Средни Азе а мо мара, къахьегалургдолаш бола нах тоъал дукха хІанз а общественни производствана юкъеззабац. Сона хоьш да, цу тайпара хьал хувцара дукха гІулакхаш чакхдоахаш долга. ХІаьта а из болх кхы а хьинарегІа бе боагІа.

Наькъаш кІезига дац укхаза. Эггара хьалхарча аргІанна, эффективнегІа пайда эцанза баргбац производственни фондаех, оборудованега бу ма лу болх хьа ца байташ дола гІулакх дІадаккха деза, хІаьта цу тайпара моттигаш хІанз а республика дукххача предприятешка йолаш я.

Хьалхашкахьа дІахьежа ха деза. МехкдаьттадукхагІа дахар ший естественни доазош долаш да. Азербайджан тахан а тІехьа — из мехкдаьтта вышкай край хинна мича Іа. Укхаза дегІаенай машиностроени, химически, электротехнически, электронни, радиотехнически промышленность, сийрда бесаш дола металлурги, кхыдола доакъош. Промышленноста структура дІахо а, республикаи бІарччача мехка халкъа боахамеи хьашташка хьежжа, эргайоахаш тоае еза.

Дицдалийта мегаргдац мехка кхыча районашта а новкъостал де дезаш хилар. Масала, керда территореши керда ресурсаши караерзаяра къона кулгаш эш вай Даьхен шеррача аренашка. Хов сона, мехкдаьтта Тюмене, БАМ-е, кхыча моттигашка къахьегаш эзараш азербайджанцаш болга. Из дика хьокхам ба, къаьстта а шун кагирхошта.

Новкъостий! Берригача мехка тІабийрзза къахьегаш бІахк советски нах, иттлагІча пятилетка планаш кхоачашъяр духьа. Балха эффективности дикали лакх а еш, керда толамаш доахаш я вай низ бола социалистически индустри. ХІанзе а ала мегаргдолаш да, карарча шера план цо во кхоачашъяц аьнна.

Доккхий гІулакхаш да деш мехка юрта боахаме а. ЦК июльски Пленумо шераш хьалхагІа хаьдда декхараш оттадаьд миччa бесса хинна а юртбоахама производствацa дувзаденна долча экономика дерригача доакъошта хьалхашка. Уж кхоачашдаро дикалга диллача кердача боарам тІа оттаеш айергья юрт.

Пленума решенеша къахьегама хьинар айдаьд юрта. «Гигант» яхача донской совхоза хьоккхамагІа шерра болам баьржаб мехка ялат а лаьттанцарен хьайбашкарен йоала кхыйола продукци а дукхагІа лургья вай Даьхенна, хІанзара планаш кхоачашъяь ца Іеш, дІахо ло а болларгба вай бІарчча пятилетка дерригача хьокхамашта тешшаме кхоачашъяра яхаш девиз а йолаш.

ХІанз хаьдда ала мегаргдолаш да: укх шера дика хьувкъам кхебаьб. ХІанзле а ялаташ чуийца яьннай дуккха колхозаш, совхозаш, районаш, бІарчча областаш, дика лоархІаьй уж пачхьалкхенга ялат дохкара тІанийца хиннача доккхийча декхарех. Цхьабакъда хІанзчул тІехьагІа дІахо а кІезигагІа яц е еза йоакхон къахьегами.

(Нистедоалар 3-ча оагІо тІа).

ГРОЗНЕ Л. И. БРЕЖНЕВЦА ВІАШАГІКХЕТАР

Укх шера 23 сентябре Грозне вера Л. И. Брежневи цунца цхьана Бакура Москве юхаводаш вола К. У. Черненкои. Укхаза царна накъабахабар КПСС Нохч-ГІалгІай обкома хьалхара секретарь А. В. Власов, Нохч-ГІалгІайчен Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. Х. Боков, республика Министрий Совета председатель М. А. Керимов, КПСС Черсий-Балкхарой обкома хьалхара секретарь Т. К. Мальбахов, Черсий-Балкхаройчен Лакхехьарча Совета Президиума председатель М. И. Геттуев, республика Министрий Совета председатель К. С. Кушхов, КПСС Къилбаседа-ХІирий обкома хьалхара секретарь Б. Е. Кабалоев, Къилбаседа ХІирийчен Министрий Совета председатель М. Г. Цагараев, обкомий бюро членаш.

Советски Азербайджана столице вахачеи хайоаккхачеи хана боккхеи беркатеи болх барца Л. И. Брежнев даькъала вийцар новкъостаща Власова, Мальбахова, Кабалоева. Цар хоам бир, дуккха ха йоаццаш Баку хиннача торжествашка Леонид Ильича даь къамаьлаш республикай коммунисташа тІахьехам санна тІайийца хиларах, цудухьа цу къамаьлашка оттадаь декхараш кхоачашдара шоаш долла хІама дергхиларах.

Автономни республикай кулгалхоша хоам бир парте XXV съездеи КПСС ЦК Пленумийи решенеш кхоачашъяра леламах, пятилетка кхоалагІча шера заданеш чакхъяхара даькъерча гІулакхий хьалах. Промышленноста болхлоша 1978 шу чакхдоалаш планагІа лаьрхІача хьоккхамашка кхаьча ца Іеш, царел тІехбовла а лерхІ. Юрта боахаме тІайийца социалистически декхараш тІеххоачашдеш да. Ка болча ялатий лакха хьувкъам гулбаьб, шерра дІадоладеш да хьажкІаш, генараш, комсаш, баьцадаараш чуэцара балхаш, толаме лел хьайбай продукташ кийчъелга. Динза даргдоацар даьд хьатІадоагІача шера хьувкъама агротехнически балхаш лакхача боараме чакхдахара.

Новкъоста Брежнева дег тІара баркал аьлар новкъосташта безаме тІаэцарахи Нохч-ГІалгІайчен, Черсий-Балкхаройчен, Къилбаседа ХІирийчен къахьегамхошта карагІдаьннарий хьакъехьа дика хоамаш дарахи. Организационни боахамеи болх дІахо эргабаьккха тоабарца, лаьтташта мелиораци яра программа кхоачашъярца, хІаьта иштта капитальни [illegible]рсаш хьалдара даькъера гІулакхаш тоадарца дувзаденна шийна бакъахьа хета дуккха хьехараш дир цо. Парторганизацейи коллективайи уйла хьажкІий фу кийчдара лоархІама тІаерзаелга дийхар Л. И. Брежнева. Къилбаседа Кавказа республикашта ловца баьккхар цо экономикеи культуреи дегІайоалаеча цар дІахо толамаш дахар ловш.

(ТАСС).

«СЕВКАВНИПИНЕФТИ» «ГРОЗНИИ» ИНСТИТУТИИ БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Дуккхача шерашка республика мехкдаьттаи мехкдаьтта чакхдоахачен промышленносте беркате болх барахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

«СевКавНИПИнефть» институте гІолла:

Брагина Людмила Павловна — сектора заведующена.

Даниляи Юрий Ишхановича — керттерча инженера заместителa.

Ефремов Николай Михайловича — электрогазосварщика.

Зубарев Александр Васильевича — лабораторе заведующена.

Кулаков Петр Ивановича — лабораторе заведующена.

Кучеренко Анатолий Яковлевича — партнома секретара.

Рухлина Лидия Васильевнана — йоккхагІйолча лаборанткана.

Рязанцев Николай Федоровича — лабораторе заведующена.

Стрельников Николай Ивановича — фрезеровщика.

Сурхоев Ахьмада ИбрахІама — сектора заведующена.

«ГрозНИИ» институте гІолла:

Арчакова Жабраьила Раисана — инженера.

Гавриленко Нина Кирилловнана — йоккхагІйолча опратора.

Далакова Ахьмада Лилена — инженера.

Жукова Ольга Александровнана — машинисткана.

Китлюк Кларисса Федоровнана — отдела заведующена.

Курносвин Александр Степановича — техника кхерамзлен керттерча инженера заместителa.

Марокко Виктор Васильевича — шофера.

Мулина Таисия Алексеевнана — отдела заведующена.

Ребеза Мария Ивановнана — отдела заведующена.

Чернова Людмила Евсеевнана — экономиста-финансиста.

Эбаев Саид-Эмин Джабраиловича — сектора заведующена.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный,
1978 шу, 20 сентябрь.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ІИЛМАИ ТЕХНИКАИ ЗАСЛУЖЕННИ ДЕЯТЕЛЬ ЯХА СИЙЛЕН ЦІИ «СЕВКАВНИПИНЕФТЬ» «ГРОЗНИИ» ИНСТИТУТИИ БОЛХЛОШТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Керда техникеи технологии кичъеча а балха юкъейоалаеча а хьинаре дакъа лацарах, производство эргаьккха тоаеча доккха дакъа юкъе дахьарах, эффективно Іилмани изобретательски болх барах Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика **Іилман техникан заслуженни деятель** яха сийлен цІи лойла:

«СевКавНИПИнефть» яхача институте гІолла:

Дегтярев Николай Михайловича — лабораторе заведующена.

Кононова Зоя Темофеевнана — проекта керттерча инженера.

Сахаров Александр Степановича — лабораторе заведующена.

Талалаев Владислав Дмитриевича — отдела заведующена.

«ГрозНИИ» институте гІолла:

Куприянов Виктор Александровича — лабораторе заведующена.

Мегедь Нелля Филипповна — лабораторе заведующена.

Пересрзев Анатолий Николаевича — директора Іилман дешашта волча заместителa.

Рощин Юрий Николаевича — лабораторе заведующена.

Суманов Владислав Темофеевича — лабораторе заведующена.

Хаджиев Саламбек Ясибовича — директора Іилман дешашта волча заместителa.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный,
1978 шу, 20 сентябрь.

РЕСПУБЛИКА ПАРТИЙНО-БОАХАМА АКТИВА СОБРАНИ

24 сентябре КПСС Нохч-ГІалгІай обкома заседаней зале хилар республикански партийно-боахама актива собрани. КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева Баку волча, Нохч-ГІалгІайчен, Черсий-Балкхаройчен, Къилбаседа ХІирийчен кулгалхоща г. Грозне вІашагІкхийттача хана денна хьехамаши рекомендацеши кхоачашъярца дувзаденна областной партийни организаце декхараш дийцар. Доклад йир КПСС обкома хьалхарча секретара А. В. ВЛАСОВА.

Собране доакъашхоша дувцар Баку торжествашь йолаш а Грозне хиннача къамаьле а новкъоста Л. И. Брежнева даь къамаьлаш республика къахьегамхоша дегаш гІоздаьнна тІайийца хиларах, халкъа вахара хьал дІахо а тоадара, дерригача дунен тІа машар чІоагІбара тІаерзаяь йола Коммунистически парте, Советски пачхьалкхен чурен арахьарен политика чІоаггІа къоабалъеш хиларах. Белгалдоаккхар экономика дегІайоалаяра проблемай организационни боахамеи болх эргабаьккха тоабара хьакъехьара новкъоста Л. И. Брежнева указанеш республика экономикеи культуреи дегІайоалаяра таханара а перспективни а декхараш бокъонца кхоачашдара боккха лоархІам болаш хилар.

Собране теркам тІабахийта дийцар промышленни предприятей, колхозийи совхозийи коллективаш чурча торонех биза пайда эца безаш хилар, эффективности балха дикали кхы а лакхагІа айе езаш хилар. ЧІоаггІа терко тІаяхийтар боахамий гІулакхашта партийни кулгалдара, хІара предприяте оттаяь планаши социалистически декхараши дерригача экономически хьокхамех кхоачашдара дешашта.

Юрташкарча къахьегамхошта хьалхашка декхар оттадаьд — лоаццача хана, шелал хьатІаотталехьа дерригa кхашкара балхаш чакхдаха, кхебаь берригa хьувкъам цІенбаь чуэца, хьайбаш Іаигара дахара дика кийчо е, еррига тайпа юртбоахама продукци яккхареи пачхьалкхенга йохкареи планаш толаме кхоачашъе, хьатІадоагІача шерарча хьувкъама тешшаме лард йолла, аьнна.

Дийцача дешаех боагІаш бола соцам тІайийцар.

КПСС ЦК-на, цун Политбюрона, новкъоста Л. И. Брежневна шийна актива собране тешам белар Нохч - ГІалгІайчен коммунисташа, берригача къахьегамхоша республика экономикеи культуреи дегІайоалаяра парте еча йоакхона жоп луш иттлагІча пятилетка бехктоккхаме декхараш, КПСС XXV съезда исторически решенеш толаме кхоачашъяра шоай дерригa низаш тІадохийтаргхиларах.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДЕРГДА

ИттлагІа пятилетка йолаелча денз района боахамашта юкъе хьалха латташ хьайоагІа «Новосельский» совхоза соми баьцадаараши леладу коллектив. Планал совгІа 78 тонн а йолаш, 478 тонн нарсаш пачхьалкхенна дІа а енна, хІанз чуийнна 140 гектара тІара помидораши, 50 гектара тІара хохаши, 215 гектара тІара Іажаши чуэцаш да тхо. ХІанзле Даьхенга 2114 тонн Іажаши, 1600 тонн помидораши, 135 тонн хохаши бехкаб.

Цу кхашкарчеи бешамашкарчеи балхашка дакъа лоацаш бархІ бригада я. Царна юкъе яьржача социалистически яхье цахаддаш хьалха латт Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутата Тепсуркаев Мовлада кулгалду кхоалагІа бригада. Цун бригадо планал совгІа 88 тонн а йолаш 400 тонн помидораш дІаеннай, 17 гектара тІа дІадийнача томаташта леррттІа Іунал даьд. Цар йиш хургья, хІара гектара тІара 500 центнер йоаккхаш, 850 тонн помидораш чуэца. Цудухьа йоагІаш айяьй М. Тепсуркаева сийна ЦІе байракх.

ШоллагІча моттиге латт 332 тонн помидораш гулъяь Чегарбиев Мухьмада цхьоалагІа бригада.

Белгал ца баьхача баргбац цу бригадашкара болхлой. Уж ба Канаева Румен, Коврнукаева Хьава, Гавдуханова Зулай. Норма 350 килограмм йолча, 420—430 килограмм помидораш гулъю царех хІаране. ХІаьта дийнахьа 400 килограмм лохьае вІаштІехьдоал цхьоалагІча бригада болхлой Шидаева Тасте, Садыкова Буке, Устурханов Шамила.

Иштта овсаре къахьег томат доаккхача пунктерча Чегарбиев Лечас кулгалдеча бригадо а. Дийнахьа 40—50 тонн помидораш оат, коллективо норма 23 тонн йолча.

Хьувкъам чуберзабеча тхона гІо деш ва мехкдаьтта институтера 200 гаргга студент. Царех дукхагІбараш хохаш чуэцача дакъа лоацаш ба. Царна юкъе Іалаьмате хьинаре болх бу 4-ча курса студента комсомольца Кадиев Салмана. Дийнахьа кхо норма кхоачаш а еш, 410—420 килограмм хохаш лоахьабу С. Кадиева. ТІаккха шишша норма кхоачашъю студенташа Бабанский Юре, Мамедова Камияс, Еремеева Светланас. Къахьегама сийлен экрана тІа дІаязъяьй цар цІераш.

БІубенна къахьегачарех ба бешамашкара Іажаш чуэца доакъашхой а. Социалистически яхье хьалха латт дийнахьа 1,5 норма еш бола болхлой Миаева Зара, Яхъяева Банати, Турнева Муста. ХІаьта баьцадаараши соми дІакхухьачарна юкъе къоастабе беза водителаш Джанхотов Ахьъяд, Хатаев Баха, Ди дІадахийтац царех хІаране 150—200 процент норма кхоачаш ца еш.

Хьинаре къахьега болхлой моральни материальни стимулащца белгал ца боахаш битац тха боахаме. Пхи ди доаллаше а ю итог. Цу юкъа лакха хьоккхамаш даьхачарна цІе вымпели 15—20 сом ахчан совгІаташи хьожаду. Цул совгІа, еррига кампани чакхъяьнначул тІехьагІа хьалхара моттиг яьккхача бригадана, сийлен книжка тІа дІа а язъеш, 2 эзар сом ахчан преми лу. ШоллагІча моттигах — эзар сом.

Лоацца аьлча, КПСС ЦК июльски Пленума решенешта тешшаме жоп а луш, тІайийцача социалистически декхарех 3 эзар тонн Іажаши, 2,5 эзар тонн помидораши, 600 тонн хохаши пачхьалкхенна дІабала чІоагІо яьй оаха.

Х. АНЗАЕВ,
Ачхой - Мартановски района «Новосельский» совхоза агроном.

ЙИСТЕ БОВЛА БОАХК

Генараш чуийца бовла боахк Урус-Мартановски района «Горец» совхоза кхаш леладераш. 400 гектара тІара чуийцай из культура. Юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара 12 центнер генараш доал, план 10 центнер йолча. ХІаьта пачхьалкхенна 200 тонн гаргга дІаденнад.

Кхашкара балхаш оттаьча графикагІа чакхдоах боахаме. Генараш чудерзадеш я керттера инженер Таранов Адлана кулгалду мехотряд. Шоайла социалистически яхье а баьнна, хьувкъам чуэцача дакъа лоацаш ялх комбайнер ва. Из кампани дІайолаелча денз хьалхле дІа ца хецаш хьавоагІа комбайнер Цуцаев Сама. Карара кара тела цІе вымпел а цун комбайна тІа ягІа. Дийнахьа 15 гектар тІара генараш хьокх цо, норма 10 гектар йолча.

Яхье шоллагІча моттиге латт цул 2 гектар кІезига хьокхаш вола комбайнер Дудаев Миша. Иштта айденначa хьинарца болх бу «Сельхозтехникера» баьхкача водителаша Самгаев Султанеи Гакаев Ризванеи. 20 тонн генараш хьатта дІа ца хьош ди дІадахийтац царех хІаране, норма 15 тонн йолча.

ХІаьта ехача комбайнага сеца латташ ха яккхийтац дІа-юха лелача «техничка» тІа болх беча пхьараша. Еха оатхал сихеи дикеи тоаю механика Ахмадов Хьамидеи, слесараша Эльмурзаев Султанеи, Танаев Махьмудеи. Болх цІена барген генараш лорадарген хьажара вІашагІъеллай халкъа тІахьожама йиъ пост. Цар а шоай бехктокхаме декхар лерттІа кхоачашду.

ДоаггІача тайпара вІаштІехьдаьхад укхаза бытовой гІулакхаш. Делкъийга механизатораштa дика кийчбаь кхача бахьаш йоагІа повар Солтамурадова Зулай. Иштта кхай тІа латт цІе уголок тІайола дІа-юха лела вагон. Цу тІа да балхах мукъа болчарна деша керда журналаш, газеташ. Вагона чу хьалтеха доахк яхье хьалхалаттарий хьинар дувца «молнеши» «къахьегама листокаши». Цу вагона тІа ягІа дикагІбарий сийна байракх урагІа ювгІа флагшток а. Пенех хьалтеха йоахк тІайийца социалистически декхараш тІадола памяткаш.

Хьувкъам чуэцараштa йовз болх бечарна лаьрхІа йола моральни материальни стимулаш. Уж укх тайпара я: итогах хьалхара моттиг яьккхачоа — цІе вымпели, 150 сом ахчан премии, 1 тонн йоли, 2 тонн силоси; шоллагІа моттиг — 100 сом, кхоалагІа — 50 сом. Цул совгІа денгара дешга комбайнерашта юкъе социалистически яхь шерагІа яржаргйола гІойленаш а лелаю укхаза. Кхо ди доаллаше а, хьувкъам чуэцара дикалга хьежжа, хьалхарча моттигах 25 сомн шоллагІча моттигах 20 сомн ахчан совгІаташ лу механизаторашта.

— Парте Центральни Комитета июльски Пленума решенешта жоп луш, оаха лаьрхІад пачхьалкхенна 500 тонн, соахкарчул 50 тонн дукхагІа генараш дІадала,— йоах совхоза керттерча агронома Гучигов Мухьмада.

М. ЦУРОВ.

ДІАДОАХ КХОАЧАМБОАЦАРАШ

КПСС член хиларах дола дош, партийни строительства даькъера парте принципиальни установкаш дІахо теоретически дегІайоалаяр хилар «Парте хьаийбарен КПСС членалла кандидаташ барашта кхетам баларен даькъе Киргизе партийни организаце беча балха хьакъехьа» КПСС ЦК-ас баьча соцамах.

Цу соцамо дІадехараш кхоачаш а деш, КПСС Наьсарен райкомо хІара денна кулгалду парте керда хьачубоагІаш бараш хьахаржараи царна кхетам балараи юкхьанцарча партийни организацеша беча балха. КПСС Устава положенеш нийса кхоачашйиц хьожаш теркам тІабохийт.

КПСС ЦК соцам арабаьлча дена КПСС райкома бюрос укх тайпара дешаш дийцад: «Октябра 40 шу» яхача совхоза партийни комитето хьалхалатта хьайбаш лeладераш парте мугІарашка хьаэца организованно кийчбара бу болх». «Парте хьаийбарен КПСС членалла кандидаташ барашта кхетам баларен даькъе Киргизе партийни организацеша деча балхех» болча КПСС ЦК соцамца дувзаденна трикотажни фабрика юкхьанцарча партийни организаце парте хьаийбараи КПСС членалла кандидаташ барашта кхетам белараи беча балхах»; «Энажевский» совхозен ремстрой управленеи юкхьанцарча партийни организацешка къонача коммунисташта юкъе бу политико-кхетама болх мишта латти из тоабара чакхдоаха гІулакхаши», «КПСС XXIV съезд хинначул тІехьагІа районни партийни организаце парте хьаийбарцеи къонача коммунисташта кхетам баларцеи дувзаденнача цхьадолча дешай хьакъехьарча КПСС райкома организационни отдела записках», кхыдараш.

КПСС райкома бюро заседанешка коммунистий болаmах йолча статистически данешка хьожаш юкхьанцарча партийни организацей секретараш бех хІанз заседане, хьалха из деш дацар.

КПСС райкомои юкхьанцарча партийни организацешеи кІезиг-дукха чІоагІбаьб парте мугІараш дегІаахара лоаттабу тІахьожам. Цу балха ларде лувц оаха дерригача халкъа авангард шийх хинна яле а, КПСС йоаяц шийн классови характер, шийн чулоацамах из хила а хиннай, я а я болхлой класса парти аьнна йола КПСС XXV съезда вывод. Цунца дувзаденна партийни организацеш чІоагІагІа теркам тІаахийта яьннай хьалхалатта болхлой парте чуозара.

1977 шера КПСС члений кандидаталла хьаийцавар 41 саг, царна юкъе болхлой — 27, е 65,8 процент. 1978 шера бархІ бетта хьаийцав 42, царна юкъе болхлой — 34 е берригa хьаийцарех 80,6 процент. Ерригача районни партийни организаце хьаийцарий состава динал лакхъялар юкхьанцарча партийни организацеша цу гІулакха боагІаш бола теркам тІаахийтар бахьан долаш да. Иштта ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» заводе хьаийца 8 саг производстве хьалхалатташ ва (секретарь Х. М.-Г. Местоев), трикотажни фабрика партийни организаце (секретарь Б.-Х. Гагиев) хьаийца бархІе а болхло ва. КІезиг-дукха тоабаьб парте хьачуийбу нах хьахаржара болх «Экажевский» совхоза, районо, маькха завода, бувзама узела партийни организацеша.

1977 шера КПСС члений кандидаталла хьаийцарашта юкъе 55,5 процент промышленноста предприятешка балхаш деш бар, 11,1 процент транспорте, гІишлошъеча, района совхозашка. 1978 шера хьаийцарех 62 процент ба промышленноста предприятешка болх беш. Гуш долчча тайпара, дІадахача шерарчул 6,5 процент дукхагІа ба укх шера парте хьаийцарашта юкъе болхлой. Из процесс ишта хила йоагІаш а я, хІана аьлча промышленность дегІаухаш латт районе, дукхагІа хул хьалхалатта болхлой.

Цхьабакъда, белгалдаккха дезаш да, гІишлошъеча организацешка парте бараш кІезига хилар. ХІанз укх сахьате цу организацешка болх беча нахах 4,2 процент мара бац парте членаши кандидаташи. ДегІаахара эша база шоай йоллашехьа, геттара эсала латт парте хьаийбара гІулакх ПМК-432, ДРСУ, ремонтностроительни управлене партийни организацешка. Цхьабакъда, гІишлош хьалъяра масштабаш лакхъяларо дІадех цун керттера участкаш коммунистащца, эггара хьалха болхлоех барашца, чІоагІъелга.

Партена массаза а лоархІаме гІулакх хийттад юрта боахам дІахо дегІабоалабар, цун эффективность лакхъяр. Халкъа боахама цу даькъа парте чІоагІагІа йоакхо еш хилар хьахьокхаш хІама да 1978 ш. июль бетта хиннача КПСС ЦК Пленума решенеши цу Пленуме КПСС Генеральни секретара Л. И. Брежнева яьча доклада положенеши выводаши.

Юрта боахам дегІабоалабара даькъе парте хьалхашка оттадаь декхараш толамца кхоачашдара чІоагІагІа лоархІам болаш ба юкъарчал доацаш цу производстве къахьегаш бола коммунисташ. Тха совхозий партийни организацеша хоадамболлаш дола балхаш ду коллективаш планаши социалистически декхараши кхоачашдара оарцагІйоахаш. Цхьабакъда, цун эффективность хила езача тайпара лакха яц совхозий цхьайолча производственни подразделеней партийни организацеш зІамига хилари производстве хьалхалаттараш парте хьачуэца хьахаржара гІулакх эсала латтари бахьан долаш. Тахан района ерригача совхозашка алхха 210 коммунист мара вац. Геттара кІезига ба парте бараш хьайбаш лeладерашта юкъе.

Совхозий партийни организацей секретараш новкъостий Д. К. Путилин, Х. К. Арчаков, Б. А. Умаров, Муталиев, ма-дарра аьлча, партийни мугІараш дегІадоаладара дешаш теркалдеш бац. Карарча шера цхьаккха а производстве хьалхалаттар хьаийцавац парте совхозетехникуме, «Назрановский» совхозе.

Партийни мугІараш дегІаух интеллигенце дикагІа болча викалий чотах а. Духхьал укх шера парте хьаийцарашта юкъе 20 процент ба халкъа боахама специалисташ.

КПСС райкомо йоакхо ю материальни руакъа хьадеш боахкарашта юкъе доаггІаш дола дакъа лоацаш кагирхой хилийтара. 1977 шера а тІехьа 60 процент мара бацар парте хьаийцарашта юкъе комсомольцаш, хІаьта 1978 шера хьаийцарашта юкъе 72 процент ба уж.

Цунца цхьана гІишлошъеча организацей, совхозий партийни организацеша КПСС ЦК соцами КПСС райкома пленума решенеши кхоачашъяра беча балха яьча анализо хьахьокх, цига, хьалха а санна, парте хьаэца кагирхой хьахаржара кхоачам боллаш теркам тІабохийташ ца хилар.

Партийни мугІарашка тІатІа дукхагІа чуух къахьегаш бола кхалнах. Парте хьаийбераштa юкъе кхалнах шерагара шерага дукхагІа хул, хІаьта укх шера 30 процентага а кхаьчаб.

ВІалла лертІа лархІа йиш йолаш дац хьайбаш леладерашта юкъе кхалнах коммунисташ геттара кІезига хилар. Укх шера «Октябра 40 шу» яхача совхозе хьаийца алхха цхьа доярка мара кхы кхалсаг яц районе парте хьаийца. Цудухьа тамаш е езаш хІама дац укх шера июле — августе партийни группашкеи цехови партийни организацешкеи отчетно-хоржамий собранешка кхалсаг харжа атта вІаштІехьа ца доалаш хинна хилар.

Партийни организацеш дукхагІа теркам тІаахийта яьннай дикагІа бараш парте хьаийбара. ХІанз дуккха а дукхагІа йолча партийни организацешка шерра дувц парте хьаийбара дешаш.

Коллективе ховш хул КПСС ваха кийчлур малав. Райком гІерт парте хьаийбара дешаш дувцача собранешка парте боацараш а хьехийта, парте чувоагІачох царна хетар теркал а деш. Района дуккхача партийни организацешка, масала ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» заводе хьайийллача собране дувцаргдола дешаш а парте хьаийбергбарий цІераши тайпан цІераши а тІаязъяь йола объявлени кІира хьалхагІа хьалтох. Цо торо хулийт коммунистий а парте боацарий а собранешта дикагІа кийчбала.

Парте XXV съезда указанеш, КПСС ЦК установкаш кхоачаш а еш, райкомо, юкхьанцарча партийни организацеша кІезиг-дукха тоабаьб кандидатски стажа лоархІам лакхбара тІаберзабаь организаторски а политически а болх.

Къаьстта теркам тІабохийт къонача коммунистий а парте баха кийчлуш болча парте боацача новкъостий а идейни боарам лакхбара. Царех дуккха а дукхагІа бараш политически экономически образоване системе дешаш, КПСС XXV съезда решенеш, новкъоста Л. И. Брежнева произведенеш Іомаеш ба.

КПСС членалла кандидаташ барий къахьегамеи общественнии хьинар айдара дешаш хан-ханнахьа дувц КПСС райкома бюрос а юкхьанцарча партийни организацеша а. 1976—1977 шерашкеи 1978 шера 6 беттаи КПСС райкома бюро ялхазза дийцад цу хьакъехьара дешаш, юкхьанцарча партийни организацей собранешка — 27-зза.

Цхьабакъда, КПСС членалла кандидаташ барашта кхетам балара, къонача коммунистий авангардни лоархІам лакхбара бу болх парте XXV съезда решенеша, Киргизе хьакъехьарча КПСС ЦК соцамо, КПСС райкома пленумо дІадехарашка хьежжа бац. Эсала лел къонача коммунисташта кхетам балара болх ПМК-432, автотранспортни предприяте, трикотажни фабрика юкхьанцарча партийни организацешка.

Партийни организацей декхар да производства эффективности берригача балха дикали лакхъеча, иттлагІча пятилетка планаш ханал хьалха кхоачашъеча коммунистий авангардни лоархІам тІагІертта лакхбе гІертар. Цу балха кІийле хила еза КПСС XXV съезда, КПСС ЦК декабрьски (1977 шера) а июльски (1978 шера) а Пленумий решенеш.

Чакхбаьннача пятилетка кхоалагІча шера 8 бетто тешал ду, района экономика дегІаахара темпаш дІадахача шерашкарчул лакхагІа хилара. ЛертІа бу болх промышленноста, юрта боахама, транспорта предприятеша. ХІанз укх сахьате районе яц план кхоачаш ца еш йола предприяти.

Район лоархІаяьй паччахьалкхенга хьайбай продукци йохкара ах шера планах, кхоачашъяьй паччахьалкхенна ка бола ялат дІадалара план.

Цхьабакъда, цхьайолча предприятеша продукце къаьст-къаьста тайпаш арахецара план кхоачашъяц, эсала латт арахецача продукце дикал лакхъяра гІулакх. КІезига яц тІехьаюсаш йола участкаш юрта боахама производстве а.

КПСС райкома а цун бюрона а уж кхоачамбоацараш гуш да, хІаьта цар де доаггІар ду творчески наькъаца, Іоаяьча опыта кІийлен тІа партийни организацеша шоай балха стили методаши тоаяра, къаьстта а парте хьаийбарен КПСС членалла кандидаташ барашта кхетам баларен даькъе.

Б. БЕКМУРЗИЕВ,
КПСС Наьсарен райкома организационни отдела заведующи.

Азербайджански ССР. Баку продукце дикал лакхъяра тІехьа лоаттабеча къовсаме хьалхалаттача опыта школа хинна дІаэттай «Азерэлектросеть» яха завод.

1976 шера ерригача продукцех 80 процент яр дикала Знак йолаш арахецаш хиннача цу предприяте къахьегамхоша хІанз из цифра 97,4 процентага кхоачаш лакхъяьй. Предприяте арахеца керттера изделеш — люминесцентнии автомобильнии лампаш, стартераш — тешаме болх беши кхомеи я. Ер шу доладелча денз планал совгІа маьхала яьккхай 300 эзар сома продунци, арахийцай заданел совгІа ах миллионал тІех лампаш. Хьалхалаттача коллективай мугІаре дІаотта цу шин эзар саг чувоагІача завода коллективана торо еннай дика вІаштІехьъяьккха лелаеча социалистически яхьо, цун керттера девиз хинна дІаэттад «Заводской марка сий — хьа сий» яха лозунг, дикала управлене еш йола лаьрхІа служба вІашагІъеллай.

СУРТА ТІА: центральни светотехнически лабораторе. Контрольни тохкамаш деш люминесцентни лампаш кийчъеш ба инженер А. Сендован (аьрдехьара яр) лаборант Ш. Эфендиеваи.

О. ЛИТВИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

КПСС ЦК ИЮЛЬСКИ ПЛЕНУМА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЕШ

ТРАНСПОРТНИКАША— ЮРТА БОАХАМА

Юрта боахам дІахо дегІабоалабара, мехка юрташка бахача наьха бытовой хьалаш ма-могга тоадара тІаерзаьча КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума решенешца хьалхле а лелаеш, планаш а партеи правительстваи мероприятеш а кхоачашъярга вугаргвола наькъаш белгалдеш я Нохч-ГІалгІай транспортни управлене предприятей коллективаш.

1978 шера хьалхарча 6 бетта 195,5 эзар тонн мукъ дІа-са бихьаб юрта боахама, хІаьта иштта юрта боахама гІулакх деча министерстваштеи ведомствашта. Пассажираш дІа-юха кхувлара юрташка бахача наха деш дола гІулакх тоаденнад.

10-ча пятилетка шерашка юрташка бахача наха гІулакх дикагІа дар духьа 11 автобусни маршрут хьайийллай транспортни управлене, хІаьта хІанз автобусаш лел республикерча 343 юрта е ерригача юртех 83 процент ярашка, вешта аьлча наькъаш кхерамe долча лоаман районашкара дІа мел ийкхача юрта автобусаш ух. Карара пятилетка чакхъялалехьа 20 автобус ІотІатоха лерхІ юртий маршруташка.

ХІанз е дош хьоахадаьча юкхъе чІоагІа бекх баккха безам бар са автобусни маршруташ йолха наькъаш во леладеча городий Гудермесеи Назранеи советски органех, хІаьта уж лертІа ца леладар бахьан долаш автобусаш ханал хьалха йох, уж тоаярга Іалаьмате дукха ахча дІаух.

ХІара шера шерлу юрташка бахача наха деча транспортно-экспедиционни гІулакхий сеть. Цу тайпара гІулакхаш иттлагІча пятилетка 2,5 шера 862 эзар сома маьха даьд. Газ чуйола баллонаш цІагІа дІакхахьара трансагентство хьайийллай, хьа а йийлла, болх беш я 17 приемни пункт, цу даькъе цхьайтта пункт — духхьал колхозашка, совхозашка, «Сельхозтехника» отделенешка.

Юрташка агентстваши приемни пункташи хьаеллaро йиш хилийтай 7,5-зза дукхагІа гІулакхаш де.

ИттлагІча пятилетке бахача наха транспортно-экспедиционни гІулакхаш дукхагІа дар духьа перспективни плана тІа оттадаьд Шаьла, Гудермеса, Наура, Сунжа районашка трансагентстваш хьаеллилга а хІаьта иштта массе а йоккхача юрта, колхозашка, совхозашка приемни пункташ хьаеллилга а. Из бахьан долаш 1977 шерарчул шозза хІана хилац аьнна дукхагІа бахача наха цІагІа дІакхахьа йиш хургья коача газ чуйола баллонаш.

Гудермесски яр йоацаш, 1978—1979 шерашка наьха шоай доадахьарча транспортни средствашта ремонташ ергйола пункташ хьаелла лаьрхІад Наьсарени Шаьлен районашка.

Транспортникаша шоашта могаш дола шефски новкъостал ду юрташкарча предприятештеи организацештеи автомобилаш тоаяра. Баьцадаараш, сом чуэцара, доакъараш Іалашдара новкъостал ду Грозненски, Урус-Мартановски, Ачхой-Мартановски районий боахамашта.

9-ча пятилетка шерашкеи иттлагІча пятилетка 2,5 шереи транспортни управлене а цун предприятей а болхлой низашца республика колхозаштеи совхозаштеи 150 эзар совгІча сома маьха новкъостал даьд.

ХІара шера юкъа пайда эцача транспорто а хІаьта иштта кхыча министерствайн ведомствайн транспорто а дакъа лоац республика а мехка кхыча областий а краяй а кхашкара юртбоахама продукташ чуэцача.

Укх шера транспортни управленера хьувкъам чуэца яхийтар 360 автомобиль, цу даькъе 160 — Ростовски областе.

Шийна тІадиллача декхарах дика лоархІаяьй новкъостал де аьнна Ростовски областа боахамашка яхийта хиннача сводни автоколонна лични состав. Кхоачаш ши бутт а балалехьа цІаззар 250 эзар тонн керда хьадаьнна ялат. Грузооборот - 3,5 миллион тонно-километр яьй.

Шийна тІадиллача декхарах автоколонна коллектив дика лоархІаяь хилар хьахьокх, 90 процент болча водителашта областеи районийн партийнии советскии органаша грамоташи деза совгІаташи денна хиларо.

ТІеххьара а, белгалдаккха доагІа, Нохч-ГІалгІай транспортни управлене предприятей коллективаша, берригача советски наха а санна, КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума решенеш, новкъоста Л. И. Брежнева яьча доклада тІара положенеши выводаши дег тІара раьза хинна тІаийца хилар, цудухьа шоай хьинареча къахьегамца кхоачашъе лаьрхІад цар партеи советски правительстваи планаш.

Г. ЛУБАШЕВ,
Нохч-ГІалгІай транспортни управлене начальника заместитель.

БЕРРИГА НИЗ ТІАБАХИЙТАЦ

«Терек» объединене Ермоловски филиала коллективо, шу доладелча денз чІоагІа теркам тІаухийт «ХІара балха денна — дикала Знак!» яхача девизагІа лелаеча социалистически яхьа.

Укх шера хьалхарча квартале толамаш дахарах филиала коллективана объединене карара кара тела ЦІе байракхи ялх бетта хьийтача къих карара кара тела вымпели хьалхара ахчан совгІати делар. Профсоюзни комитето каст-каста цехашка собранеш ю сменай балха дешаш дувцаш. Во лелац болхлой квалификаци, экономически знанеш, юкъарча дешара боарам лакхбара гІулакх. Вузашка, техникумашка дешаш бІаь гаргга саг ва.

Укхаза укх тІехьарча хана чІоагІа къовсам лоаттабу социалистически дисциплина чІоагІъяра тІехьа. Масала, укх шера дІабахача ялх бетта къахьегама дисциплина телхаярах 24 саг административни бехктохкаме эзав, хІаьта 7 сага гІулакх болхлой собранешка дийцад. ХІара болхлочоа патриотически интернациональнии кхетам балара мероприятеш чакхйоах коллективе. Къахьегаме толамаш даьхараштa торжественни хьале дІалу совгІаташ, филиала болхлошта дарба дайтеи салаІеи баха путевкаш лу. Ах шера салоІаш 26 саг хиннав, туристически путевкагІа ваха кхо саг хиннав, болхлой 33 совгІа бер хиннад вай мехка тайп-тайпарча пионерски лагерашка салоІаш.

Цу коллективо продукци арахецара бархІ бетта план 102,8 процент кхоачаш а еш, планал совгІа арахийца продукци 22,5 эзар сома маьха я.

Филиала кулгалхой дика кхетадеш ба, вай лакхе мел йийца мероприятеш чакхъяхаро къахьегам дикагІа вІаштІехьбоалийтилга, хІаьта а кхоачамбоацараш нийслуш да укхаза.

ХІанз а лоха я технологически къахьегамеи дисциплина. Масала, дІадахача ах шера 210 прогул яьй филиала болхлоша, 7 саг медвытрезвителе вига хиннав.

Цехийи сменайи специалисташеи кулгалхошеи йоаггІаш йола терко яц къахьегам дикагІа вІаштІехьбаккхара, балха дисциплина чІоагІъяра.

ТІехьарча хана вагонаш сайца латтилга запчастеши къахьегама кечалаши ца тоъарах долга гучадаьннад.

— Цхьа лоадам боаца хІама бахьан а зехьа ха йоае езаш хул тха. «Терек» объединене кулгалхоша тха йоакхо яц, — йоах РММ цеха болхлошеи специалисташеи.

Масала, ДСП цехе 15 августагара 27 августага кхаччалца формалин ца хилар бахьан долаш 125 сахьата сеца лаьттар болх. Цу юкъа цеха къахьегамхоша 1200 кубически метр ДСП арахецаргъяр.

Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш а филиалеи объединенеи дирекци а декхарийла я кхоачамбоацараш дІадахара, планаши тІайийца декхараши кхоачашдара эшаш дола гІулакх де.

Я. ЦУЕВ.

ПОЛИТИЧЕСКИИ ЭКОНОМИЧЕСКИИ ДЕШАРА ЭФФЕКТИВНОСТЬ ЛАКХЪЕ

МИЛЛИОНИЙ МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ

КПСС-о даим йоакхо ю коммунисташ, берригa къахьегамхой марксизма-ленинизма идеяшца, социализми коммунизми хьалъяра исторически опытаца, партийни политико лерхІараши цун декхараши кхетадергдолаш хьалкхебара. «Сийлахь-боккха Октябри адамий прогресси» яха доклад ше еш КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева аьннад: «Бухсоцаш общества лерхІарашка кхача гІертаргволаш, идейно дог тийша хургволаш, къахьегамца бокъонца творчески гІулакх хургдолаш саг хьалкхевар — из да эггара хьалхарча декхарех цаІ. Укхаза гІолла чакхйоал коммунизм бахьан долаш лоаттабеча къовсама Іалаьмате лоархІаме фронт, цудухьа тІатІа дукхагІа цу фронте вай йоахача коталонех тийша хургба экономика хьалъяра лелам а мохк социально-политически дегІаахар а».

Бокъонца йола миллионий массови марксистско-ленински университет а хинна дІаэттай партийнии комсомольски политически дешара, къахьегамхой экономически образоване система. Болх беш я коммунистически къахьегама школайн халкъа университетийн шерра сеть. Дешара цу ерригача формашка дешаш ва 60 миллион совгІа саг.

ДІадаха дешара шу органически дувзаденна дар Іалаьмате боккха общественно-политически лоархІам болаш йолча событешца. Советски халкъо, дерригача прогрессивни адамаша белгалдаьккхар Сийлахь-боккхача Октябра кховзткъа шу дизар. ТІаийцай керда Советски Конституци — дунен тІа эггара хьалхара дегІаенача социалистически общества конституци. Керда баржарца, творчески никъ лацарца белгалбоал КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъяр духьа партеи халкъой лоаттабу къовсам. СССР-о ший доттагІащцеи цхьоагІонхошцеи цхьана тІагІертта къовсам лоаттабу империализмаи реакцеи низашта духьала, кхохкам кІаьдбара процесс кІоаргъяр духьа, халкъий машар, социальни прогресс, паргІато бахьан долаш. ТІехь-тІехьа дукхагІа чІоагІлу шин системана юкъера идейни къовсам.

Партийни пропаганда теркама юкъмоттиге латт эггара айхагІча тайпара общественно-политически практикаца ювзаенна йола Іалаьмате дукха проблемаш. Массе метте Іомаеш я СССР Лакхехьарча Совета аргІанна йоацача ворхІлагІча сессе, Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара хетаьйча торжественни заседане материалаш, «СССР Конституце проекта хьакъехьа», «Сийлахь-боккха Октябри адамлен прогресси» яха новкъоста Л. И. Брежнева докладаш, «Коммунизмага бодача наькъа тІара исторически мул» яха цун статья.

Вай партеи халкъеи исторически опыт кІоаргга дег чу южаяра, наха, къаьстта а кагирхошта, патриотически кхетам балара гІо даьд занятешка, теоретически читательски конференцешка «ЗІамига лаьттеи» «Юхадийндалари» яха новкъоста Л. И. Брежнева дагадоагІараш дувцаро. Цо дика аьттув баьккхар дешарах боала пайда дукхагІа а берригa партийно-политически болх бІаьхегІа а хилийтара.

ДІадахача дешара шера миллионаш коммунисташеи парте боацарашеи керттерча даькъе чакхдаьккхар съезд чакхъяьнначул тІехьагІа дІаяхача ерригача хана хьадена «КПСС Центральни Комитета Отчет а чурчеи арахьарчеи политика даькъера парте аргІанара декхараш а» яха новкъоста Л. И. Брежнева доклад, парте XXV съезда кхыйола материалаш Іомаелга. «КПСС XXV съезда решенешка хьежжа партийни дешара хьалхашка оттача декхарий хьакъехьа» яхача КПСС ЦК соцам тІа белгалдаьха декхараш толаме кхоачашдеш да.

ДІадахача дешара шера карагІдаьнна шеко йоацаш дола хІама да коммунизм хьалъяра практикацареи сагота гІа долча декхарашцареи политически экономически занятей бувзамаш дикка чІоагІдалар, кадрай теркам производства эффективности балха дикали лакхъяра дукхагІа тІаберзабара даькъера цар лоархІам чІоагІбалар, социалистически экономика кхоачамех биззагІа пайда эцаш хилар. Из эггара хьалха карагІдаьннад коммунистийи парте боацарийи дешар КПСС ЦК декабрьски (1977 ш.) Пленума решенеш, социалистически яхь дегІайоалаяра дешаех лаьца язъдаьча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо тІа оттадаь декхараш, СибарегІени Дальни Востокеи районашка ваха лелача ВЛКСМ XVIII съезде къамаьл деча хана новкъоста Л. И. Брежнева хьакхайкаль хьадда указанеши рекомендацеши кІоаргга кхетаярах кхоачашъярах тІадерзадаь хинна хилар бахьан долаш.

* * *

ХІанз партийни организацеша дешара кердача 1978—1979 шера шерра кийчо дІайолаяьй. Декхар сенах латт аьлча, из латт, политически экономически дешар вІаштІехьдаккхара гІулакха карагІдаьннараш дІачІоагІдарахи алсамдахарахи, парте карарча пятилетка юкъмоттигера декхар меттел, дІахорча дуккхача шерашка вай экономически социальнои дегІаахара хоадамболлаш йола фактор, советски наха кхетам балара программа лоархІаш бола эффективности дикали лакхъяра тІаберзабаь никъ чакхбаккхар духьа лоаттабеча къовсамца дешар кхы а айхагІа дувзарах.

Цу программа тІара къаьстта моттиг хьожаю марксистско-ленински образованена. Деш дола къамаьл эггара хьалха дуккхача наьха марксистско-ленински мировоззрени хьахилийтар, коммунистически уйла дагахьа чІоагІъенна уж хилийтар духьа беш бола болх айбара хьакъехьа да. Деш дола къамаьл иштта вайна хьалхашка латта декхараш хІара советски саго кІоаргга кхетадара, уж къестадеча шийга кхоача дакъа малагІа да хара гІо дара, профессиональни говзал эргайоахаш тоаяра, балха эффективности дикали лакхъяр духьа лоаттабеча къовсаме шийгара доаггІаш дола дакъа лацара хьакъехьа а да. Политически занятеш — наха къахьегаме кхетам балара, къахьегам общества мел пайдана ба цар кІоаргга кхетадергдола уйла дег чу йоссаяра, алхха дисциплина йолаши тІабийрззаи баь ца Іеш, творчески а беркате а болх бе гІертараи хараи низ бола средство.

Политически экономически образовани — сага нравственни кхетам балара, общественни декхар бокъонца кхетадаь, йизза йола вахара позици кхетаяь, вахара социалистически хьисапа духьале еш, дІахьалхашкахьа ахара новкъарле еш мел долча хІаманца машар хургбоаца уйла дег чу йоссаяра лоархІаме средство. Цо новкъостал ду къахьегама коллективашка юкъарча гІулакха эггара дукхагІа низаши знанеши дІателаш болх белга хІаране шийн естественни декхар лоархІаргдола морально-психологически хьал чІоагІ а даь дІаоттадара.

КПСС XXV съезде белгалдаьккхад дешара чулоацам дІахо бІаьхий банза, теоретически боарам лакхбанза барг ца хилар. Цу гІулакха Іалашде деза деша багІараша марксизма-ленинизма лардера положенеш, вай партеи Советски пачхьалкхени исторически опыт, КПСС съездий решенешкареи кхыча партийни документашкареи, СССР кердача Конституце тІара, новкъоста Л. И. Брежнева, партеи правительстваи кхыча кулгалхой балхашкара хьайоагІаш йола коммунизм хьалъяреи дунен общество дегІаяреи лоархІамегІарча проблемаех йола идейно-политически выводаш кІоаргга Іомаелга.

Политически экономически образоване система ерригача звеньяшкара, пропаганда массови формашкара дешара шу дІадолалургда КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума материалаш, СССР арахьарча политикаи дунен халкъашта юкъерча арене лоаттабеча идеологически къовсамеи лоархІамегІара дешаш Іомадаргара. Цу дешаех лаьца октябре — ноябре къаьстта 3—4 заняти е могаю.

КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленум белгалйоал юртбоахама производство айяр духьа лоаттабеча къовсама керда этап цо хьаелларца. Юрта боахамах лаьца новкъоста Л. И. Брежнева яь доклад, КПСС ЦК сопамаш ленински аграрни теории политикеи творчески дегІайоалаяра юкъе доккха дакъа лацар да, юрта производственнии социально-экономически проблемаш къоастаяр духьа, мехка низ дІахо чІоагІбар духьа дерригача халкъо лоаттабеча къовсама хаьдда программа я советски наьха хьал-торо занятешка дакъа лоацараш къахьегаш моллагІча сфере бале а, лоархІаме да цига парте хІанзарча аграрни политика керттера чулоацами цунна карагІдаьннараши дувцар, пленума материалий лоархІам, юрта боахам дІахо айбара дола хьадда гІулакхаш белгалдахар, уж чакхдоахача хІара коллективо лоацаргдола дакъа хьахьокхар.

Дунен халкъашта юкъерча хІанзарча вахара боарам боацаш чІоагІа чоалханера, вІашдухьаленаш йолаш дола сурт къоастадара новкъостал де дезаш я СССР арахьарча политикаи идеологически къовсамеи лоархІамегІарча дешашта хетаяь занятеш. Цу цхьан ханна хьахьокха деза вай арахьарча политика принципиальни, классови маІан, машар безаш бола никъ лелабеш из хилар. КПСС XXV съезд хинначул тІехьагІа парте дунен халкъашта юкъе чакхдаьхача гІулакхашта карагІдаьннараш. Хельсинке тІаийца ТІеххьара акт Советски Союзо лерргІа кхоачашъеш хилар. Цунца цхьана дІахьокха деза, хІанзара дунен халкъашта юкъера хьал событеш чоалханеча тайпара, вІашдухьаленаш йолаш дегІаухаш хиларца белгалдолга. Империализма реакционнегІа дола гІозараши царца оагІув бехка пекински кулгалхойи дунен халкъашта юкъера хьал толхаде, «шийлача тІема» ханаш юха тІайоалае гІерт. Сихдаь хьадеш латта герзаш кхы тІа а лехк цар, социалистически содружества, революционно - кортамукъалени машар безачеи низий позицеш бухъяха гІерт уж. Цу хьалашка, вежарашха йолча партей кулгалхой Крыме вІашагІкхийттача хана белгал ма-даккхара, СССР-о шийн доттагІащцеи цхьоагІонхошцеи тІагІертта къовсам лоаттабу кхохкам кІаьдбара процесс кІоаргъяр духьа, инициатива тел халкъашта чІоагІа машари кхерамзлеи Іалашъяра даькъера бІарзагІа дола дешаш къестадара.

Занятешка йоккха моттиг дІалоацаргья дунен халкъашта юкъерча арене лоаттабеча идеологически къовсама дешашка хьажаро. Реальни социализмо, цун политикои идеологеи тІа-тІа чІоагІагІа еш йолча влияненa духьала идеологически диверсеш, дорхъенна антисоветски, антикоммунистически диверсеш оттае гІерт буржуазни пропаганда. Вайна духьала бараша дувца йоахараш хьагуча а доахаш, занятешка кІоаргген массе оагІорахьареи хьахьокханза яргьяц СССР кердача Конституце тІа дІаязъяь советски гражданий бокъонаши паргІатонаши, социализмана карагІдаьнна реальни хІамаши цун совленаши. Цо гІо дергда советски патриотизмаи социалистически интернационализмаи уйланца, во-

АЗЕРБАЙДЖАНА СТОЛИЦАНА ЛЕНИНА ОРДЕН ЯЛАРА ХЕТАЯЬЧА ТОРЖЕСТВЕННИ ЗАСЕДАНЕ

НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВА ДАЬ КЪАМАЬЛ

(Йистедоалар. Доладур 1-ча оагІо тІа).

ХьатІаэттай балхаш чудерзаду тІеххьара ха. ХІаьта из, ховш ма-дарра, массаза а эггара чоалханегІа ма хулий. Мехка малхбоалехьа хІанзчул тІехьагІа а чуэца дезаш да тоъал дукхача лаьтташ тІара ялаташ. Массе метте Іалашдеш латт доакъараш, тІехьа хьайоала культураш а кхаьчай — дуга, хьажкІаш, генараш, шекара свеклаш, боамби, коартолаш, кхыяраш.

ТІалаттача гІулакхаша дІадех хьувкъам чуэцаш, цІаувзаш, дІачуийбеш мел барий, из ший метта лоаттабаран чакхбаккхаран хьалхара жоп луш барий низаш кхы а дукхагІа оарцагІдоахилгеи болх вІаши дага а бувлаш чакхбоахилгеи. Керттердар — низаш нийса дІаоттаделга Іалашдар, техникеи кхыйола ресурсаши эш-эшачахьа лестае хар, къахьегам вІаштІехьбаккхара прогрессивни формаш шерра юкъекхувлар. Ялаташ чуэцаш йоаллача хІара агрегато, автомобило, тракторо, хІара заготпункто, чакхдоахача предприяте бокъонца дийнахьа а бус а хаддаизеи эффективность эггара лакхагІа йолаши болх бергбола гІулакх деза.

Хьайбай боахаме хІанз къаьстта лоархІаме да хІара ферме тайп-тайпарча доакъарий тешшаме запасаш вІашагІтохар, доахан Іанга шоай ханнахьеи дикеи кийчдар.

Кхоана доагІача ден уйлае а еза. ХьатІадоагІача шера хьувкъама лаьрхІача балхий еррига комплекс ший ханнахьа чакхъяккха — гурахьа юв культураш дикагІа йолча ханашка дІае, бІаьстан юхье дІадувргдолча деррригача лаьтташка забь аха, дикагІдола фу дІаоттаде.

Цу деррригача хІамаша дика лард йолларгья ЦК июльски Пленумо белгалъяь, юрта боахама даькъера йоккха программа толаме кхоачашъяра.

Лоацца аьлча, новкъостий, хьинаре, кхехкаш вахар долаш бах вай мохк. ГІулакхаш дукха да, хІаьта кхы а дукхагІа хила мегаш а да. КарагІдийннараш доккхий да, цхьабакъда декхараш а дац кІезига-м. Вай беррригача балха тІа толам балара лоархІамегІарча гІулакхех цаІ массаза хила а хиннад, хург а да юкъарча гІулакха хадданза йоакхо яр, шийгара а кхычаргара а доагІар диза хьадехар.

Советски наьха машар бац дІахьалхашкахьа ахара вайна новкъарле еш долча гІулакхашца, миччa бесса Іехадаь а халкъи паччахьалкхеи Іехадарца. ЧІоагІа гоама да царна цу тайпара гІулакхаш — гІаккха из дика а да. Къаьстта цІенхаштта лоархІам бе беза къахьегамхой критически хоамий.

Кхоачамбоацараш къайладахьа, нийсача критикана кІалхара вала, из южае гІертарал партеи халкъеи хьашташта зуламегІа а долаш цхьаккха хІама дац, хІаьта критика ІотоІае, из еш бащцара нийсхал яккха гІертарал хІаьта а.

Халахете а, уж тайпа моттигаш хІанз а нийслуш я.

Массаза а республикайи областийи министерствайи ведомствайи, кулгалдеча органий болхлоша а лархІац критикана, цу даькъе кепайоазон тІа яьчов а, доагІача тайпара жоп дала дезаш. Критика ерашта из тІалоаттабеш а я моттигаш кхыметтел.

Из яле а е кхыяле а йола мехкара район Іохьокхаеш арахийца «Фитиль» яха сатирически журнал моттигерча кулгалхоша указани ялараx цига ца хьокхаш а хиннай моттигаш. Уж тайпа указанеш тела бокъо хьан ечнай?

Критика ІотеІаяр, новкъостий, коммунистически морала нормаши СССР Керттера Закони телхаделга да. ТаІазар ца деш диса йиш йоаца зулам да из. ЧІоагІа мах бу вай халкъа инициатива, цудухьа цхьаннена а могийтаргдац вай низ духбувла из хьаст бухбахар!

Шунцига, Азербайджане, гІулакхаш къаьстта вІаштІехьдоацаш латтандаь дац аз из укхаза дувцар. Цу даькъе республика партийни организаце хІанзле а даь хІамаш кІезига дац. Цхьабакъда бІарччача мехка а лоархІам болаш я из проблема. Бухсоццача кхаьчача, из — вай общество дегІаахара, коммунизм хьалъяра даькъе вайна хьалхашка латта доккхий декхараш кхоачашдара аьттув болашагІа дола хьалаш хилийтара дош.

ХІанз цхьадола дунен халкъашта юкъера дешаш дувца мукъаба сона.

Шоана ма-харра, дукха ха йоаццаш вайцига хилар хІанз традиционни а хиина дІадоладеннад ала мегаргдолаш дола, социалистически паччахьалкхений — Болгаре, Венгре, ГДР, Монголе, Польша, Румыне, Чехословаке — вежарашха йолча партей кулгалхошца аьхки Крыме вІашагІкхетар.

Цу мехкех хІаранеца массе оагІорахьара а чІоагІа дІаьхий а бувзамаш да вай, шерагара шерага дегІаух уж. Вежарашха долча мехкаша цхьана леладеча гІулакхашта хьалхашка — керда йоккхий перспективаш. Дувцен къестаден дезаш дола керда дешаш хьаувттаду вахаро. Вайна лоархІамегІара партийни гІулакх да аьнна хет из. Деш дола къамаьл-м эггара вай гаргарагІа болча доттагІашцарча, юкъара коммунистически лерхІараш бахьан долаш лоаттабеча къовсамга гІолларча цхьоагІонхошцарча, соратникашцарча гІулакхий хьакъехьа ма дий. ХІаьта вай чІоагІа мах бу шиш оагІорахьара вІашагІкхетар санна йолча позицешта дІа-хьа дагадувлара форма. Цар новкъостал ду паччахьалкхенаша — Варшавски Договора доакъашхоша шоай Политически консультативни комитета заседанешка барта а йолаш оттабеш бола юкъара никъ белгалбара.

Тха беседашка чІоагІа уйла тІаяхийтар дунен халкъашта юкъерча хьала бІаргагІа йолча проблемашта.

ХІаьта из хьал, шоана ма-харра, хІанз чоалхане а да. Из ирдалара ларде улл дукха хьаькъала дай боацаш долча империалистически гІозараашта дунен тІа эттача низий соотношене кхетаме мах бе ца лар, социализма мехкашцарча тІема совле яккха а царна шоай лоІам хьалхабаха а дагахьа деш дола, вІалла реальни доацеи машара кхераме долен лоархІамаш.

Итташ шерашка лаьрхІа кхы тІа а сихдаь герзаш хьадара тІаберзабаь никъ хьакхайкабаьб НАТО совета Вашингтонски сессе. Цо бокъонца шоаш ма-дарра хьагучадоах Советски Союзеи Варшавски Договореи оагІонгахьара «тІема кхерам» тІалатт Малхбузенна яхаш дувцача дбацара гоннахьа гІар айяьраща лерхІараш. Шоашкара хьадага а лаьца дувцаш дола уж хабараш дІаьхагІеи ирагІеи дола тур Іалашде гІерташ йола НАТО бехказа яккхара, «низа позицерча» политикана юха тІабаха хьажара ийшад царна.

Из бахьан долаш доацалтеш стратегически наступательни герзашта доазув оттадара вІаши мегаш йола соглашенеш США-ца хІанзалца яь яха вІаштІехьдоалаш ца хилар? ХІаьта переговорашка хьакхайкаяь цу дешах йола оагІоний позицеш вІаши гаьна йоахаш йола юкъ сел иштта йоккха а яц, цІена дог-уйлеи паччахьалкхен хьаькъали долаш хилча, геттара атта дІайоаккхалургйолаш а я. Цхьабакъда, гучох, из дош къоастадар ловш бац ВІашагІкхийттача Штаташкарча чІоагІа машари вІаши гІойле йола цхьана леладу гІулакхаши ца а дезаш, «шийла тІом» юха тІабоалабе безам бараш.

Ма-дарра аьлча, цу гІулакха лаьрхІа я советски судаша советски стройца моастагІал леладеча цхьаболча наха, цу даькъе маьхах оттабаьча малхбузехьарча спецслужбай агенташа а, закона духьала леладеча гІулакхий хьакъехьа чакхдаьхача гІулакхашта гонахьа айяь гІаре пропагандистски кампани.

Из кампани вай чурча гІулакхашта гуччахьа юкъегІертилга а, хІаьта долче, Хельсинке тІанийцача ТІеххьарча акта алапи маІани гІожагІча тайпара телхаделга а лархІа доагІаш я. Иззаморг леладу США-с кхыча социалистически мехкий хьакъехьа.

Кхохкам кІаьдбара моастагІий цунна духьалара фронт шеръе гІерт. Шоашкара хьадага а лувцаш, моттийта бахьанаш а доахаш корта болаш дола бувзамаш дегІадахкара духьаленаш уттае болабеннаб США. Баь баьнна барт юхабаккхарга, кулгаш яздаь контракташ йохаярга дІакхаьчад гІулакх. Иштта футтаройна теда болабеннаб Іилма-техническии кхычен доакъошкара бувзамаш а. Эхь доадаь, цхьабакъда, лоадама вІаштІехьа ца доалаш, ший цхьоагІонхошта тІетеІа яьнай Вашингтон, иззаморг делга царгара хьа а дехаш.

США-рча цхьадолча доалерча гІозараша шоашта ховшшехьа а провокаци лелаю Советски Союзаца, хІана эттa хьал кхы а дукхагІа кхохкадалийта гІерташ. Из, новкъостий, — цІенхаштта дош да. Советски паччахьалкхен бокъонаштеи хьашташтеи тІатувсалураштa хоадамболлаш духьала латтаргда вай, цхьабакъда провокацена тІехьадаргдац.

Капиталистически дунен мехкий — цу даькъе, бакъдар аьлча, Америка ВІашагІкхийттача Штатий а, — хьакъехьара вай политика хила а хиннай, я а я машара, машаре дахара, машаре цхьана гІулакхаш леладара политика. Духхьал из бахьан долаш вай цхьанна а тайпара тІаэцаш яц арахьара паччахьалкхений чурча гІулакхашта юкъегІертара, цар суверенни бокъонаш телхаяра практика.

Сихдаь хьадеш латта герз соцадара, халкъий машари кхерамзлеи чІоагІъяра долла хІама дар — цунах лоархІ вай воай арахьарча политика овлангара декхар. Цудухьа хет вайна, ерригача — зІамига а йоккха а мел йолча, ядерни герз долаш а из доацаш а йолча паччахьалкхений тешамеча кхерамзленна бокъо я аьнна.

ТІаккха хІаьта, цхьанне а шеко ма хийла, Советски Союзой социалистически содружества кхыча мехкашеи деррригача адамленна лоархІаме дола уж декхараш кхоачашдеча дІахо а шоашкара доагІаш дола дакъа лоацаргхиларах!

Нагахьа санна вайна чІоагІа машари дунен халкъашта юкъера сатемя безе, къоастаде дезача лоархІамегІарча декхарех да, бакъдар аьлча, Гаргарча Малхбоален дош нийсхонца машаре къоастадар. Цигара хьал чоалханеи тІехьа-тІайоагІача хана цу районерча мехкашта шоашта санна, иштта бІарчча хьайнцача дунен халкъашта юкъерча гІулакхашта а кхераме долаш дус хІанз а.

Цун бахьан — Іарбий халкъий законни бокъонаши хьашташи теркалде цхьаккха дича а Израилан цо когъгІортилга еш долча низаштеи ца лар, герзаца е дипломатически наькъаца, цхьабакъда миччa бесса дале а низа позицера, ший лоІам Іарбашта качболла Израиль гІертар.

Из шоаш лерхІар кхоачашдара укх тІеххьарча хана керттера дегаоидле ю цар Іарбий хьаштех базар е нийча барацца къайлагІа сепаратни мазаш вІашагІдехкара методах. ЛерхІар геттара дика гуш да: Іарбий вІашагІа боахилга, уж шоайла вІаши духьала боахилга, агрессора ловча тайпара дош къоастадара условеш Іарбий мехкашта къаьст-къаьста кач йоххилга.

Цхьабакъда миччa тайпара гІийрта а Гаргарча Малхбоален проблема тешшаме къоастаяра йола овлангара предпосылкаш тернал ца е, дош къоастадара законагІа юкъе хила боагІаш бола уж бале а е кхыбале а бола доакъашхой юкъера баха е юстара бита, цар хьашташ доаде, шоай условеш царна хьалхаяха гІертарах хила цхьаккха а хІама дац, дош къоастадеш санна хетадалийтар мара. Цхьан оагІоно еш йола капитуляци дІахьулаешш вокхан агрессех — Израила агрессех хьахиннар чІоагІдеши бола сепаратни барт моллагІча «гома» юкъе болле а, цо де гІо дац Гаргарча Малхбоалене эккхам хилара кхерам кхы а дукхагІа чІоагІбар мара.

Духхьал цу хьакъехьа дувц дукха ха йоаццаш Кэмп-Дэвиде хиннача американо-израильско-египетски переговорий опыто. Гуччахьа ба Вашингтоно хьинаре дакъа а лоацаш кийчбаь Израилан Египтан юкъера керда антиарабски барт.

ХІанз Гаргарча Малхбоалерча довн вокх доакъошка уж дакъа боацаш болчеи духхьал цар хьашташта духьала болчеи цу барта условеш дІатІаэцийта гІерт. Декхар, духхьал дІааргда вай, аттачарех дац. Тахан а тІехьа гуш да, Кэмп-Дэвиде баь сепаратни барт Іарбаша бокъонца харцахьа лоархІилга, раьза боацаш цунна юстара бувлилга. ХІаьта уж царна дагара дараш кхетаде хала а доац.

Дуккхача шерий опыто харцде йиш йоацаш хьахьокх, Гаргарча Малхбоален дов бокъонца къоастадара цаІ мара никъ боацилга. Из никъ — 1967 шера Израило дІалийца Іарбий деррига лаьтташ геттара мукъадахар, Палестина Іарбий халкъа законни бокъонаш, цу даькъе ший мукъагІара паччахьалкхе хьаяра йола бокъо а, йиззан ши духь доацаши лархІар, регина деррригача мехкий, цу даькъе, кхетадеш ма-дарра, Израила а, тешшаме гарантированни кхерамзле Іалацъяр. Цу тайпара массе оагІо чулоацаш дош къоастадулургдац дешаца хьашт долаш йолча ерригача оагІонаша, Палестина мукъаяккхара Организаце а, дакъа лоацаш хилча мара. ХІаьта из хьалхагІа вІаштІехьа ме доакх, сихагІа дІаяргья Гаргара Малхбоале кхохнама кхуврч болчара.

Азербайджане волча хана кхы а массехк дош ала доагІа Советски Союзаца массаза а доттагІал долаш йолчеи шоана юххе уллачеи мехка — Афганистане дукха ха йоаццаш хиннача принципиальни лоархІамеча дунен халкъашта юкъерча цхьан событех. Цига, шоана ма-харра, халкъа революци хиннай, ахфеодальни режим дІаьнкхай, Афганистана Демократически Республика хьакхайкаьй.

Шоай кхелаш паргІатта къоастаяра, социальни прогрессана йола халкъий бокъонаш, ма-дарра аьлча, вІалла я аьнна а ца хетача империалисташа сихбенна арахийцар «Москван кулга» хьакъехьара шоай массазара легенда. Шоашкара хьадагалийца уж хІамаш — СССР политикана бетта мотт, цу цхьан ханна дег тІарча доттагІален вІаши лархІарен чІоагІача говнашца вай дувзаденнача, паргІато дукхаезача афгански халкъах доацар дувцар.

Вай даькъала ювц Афганистана Демократически Республика — блокех дІакхетанза йола ший лоІамера, машар беза паччахьалкхе, вай дог тийша да Азе цу районе машареи сатемеи йоккха фактор а хинна из дІаоттаргйолгах. Вай къоабалду вай мехкацара доттагІала гІулакхаш дегІакхувлеи кІоаргдеи дага я ще аьнна кердача Афганистано хьакхайкадаьр.

Вайна юкъера гІулакхаш тахан а да хийцца лелаши чулоацамга диллача дІаьхийн. Вай дог тийша да, шиина а мехка болча пайдан, Азерча машара гІулакха духьа, кхоалагІча паччахьалкхий хьашташта цхьаккха тайпа зе а доацаш, уж дІахо а толаме дегІаухаргхиларах. Долла хІама дергда вай дикача лоалахочунцара традиционни доттагІал дІахо чІоагІдара.

Из дар, новкъостий, вайна массанена а деза долча укх дийнахьа са шуга ала безам хиннар. ХІаьта хІанз мукъа ба сона СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ Іодеша.

(Новкъоста Л. И. Брежнева Іодеш город Бакуна Ленина орден ялара дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ, дІаьхдаь детташ тІоараш а долаш города байраххах дІадолл Даьхен дезагІа дола совгІат. Дег тІара даькъала бувц цо Азербайджанеи Бакуи кулгалхой, къахьегамхой вікалаш).

Из совгІат КПСС Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, Советски правительства цІерагІа а сайгара а цІаькха а даькъала дувц аз шун, деза новкъостий. Баку байракха тІарча дукхадезача Ленина сурт-сибат шун городеи ерригача республикан къахьегамхой дегаш урауваттадолда коммунизм хьалъяра наькъашка керда толамаш дахаран доккхий хІамаш карагІдувлараи!

Даькъала хийла сийлахьбоккхача Советски мехка ерригача халкъийн къамийн вежарашха йола, низ болаш йолеи йохаргйоацеи цхьоагІо!

(Новкъоста Л. И. Брежнева къамаьлага чІоагІа уйла тІаяхийта ладийгІар, дІаьхдаь деттача тІоараша цкъа санна, дуккхаза а юкъагІ даьхар из).

ХЬАТІАНОАГІАЧА ТІЕХЬЕННА ЛАЬРХІА
(«СССР ЦІе книжка» арахецарга)

СССР юрта боахама Министерствас арахеца кийчдеш да «СССР ЦІе книжка» — наггахьа мара нийслуш доацача геттара дІадалар кхерам болча хьала тІа эттача вай мехкарча хьайбайн баьцовгІайн тайпай список.

Массехк шера из книжка оттадеш болх баьб советски Іилмахой йоккхача коллективо.

«СССР ЦІеча книжка тІа» дІаяздаьча 154 хьайбай тайпа, ахтайпа, 444 сосудисти баьцовгІай тайпа хьахьокх цун статус, из дола моттиг, мел чІоагІа дІадаьржа да, Іаламе мел дукха да, дебара хьакъехьара даннеш, из кІезигдалара бахьанаш, корта мукъа доацача хьале дебара торонаш, питомникашка, зоопаркашка, ботанически бешамашка уж тайпаш мел дукха да, уж лорадара деш дари де дезари.

Вай мехка дукха балхаш ду хьайбаши баьцовгІаши лораяра: хадданза шерлуш йоагІа заказникийи заповедникийи сеть, бокъо лац кІезига нийслуш йола баьцовгІаш хьаяха, дІадоалаш латта хьайбаши оакхарийи доаде. Шерра кхетама болх бу бахача наха юкъе, хадданза къовсам лоаттабу браконьерстваца. СССР кердача Конституце 18 статья тІа белгалдаьхад лаьтта, цун ченаш, хиц кхоачамаш, баьцовгІаци, хьайбаши, оакхарийи лорадараи царех дикагІа пайда эцараи, хІаьта иштта Іалама рузкъаш дебаделга Іалашдара, сага гонахьара гонахье тоаяра де дезараш.

Партеи правительстваи вай мехка Іалам лорадара йоакхо ярах боккха пайда боал дуккхача хьайбайн баьцовгІайн тайпаш юхаметтаоттадара. Ший ханнахьа де доагІер дар бахьан долаш зубр, калан, амурски цІокъ, сей санна долча хьайбайн оакхарийн тайпаш деба доладеннад. хІаьта соболь, сайгак, лось, — цхьан хана геттара дІадалар кхерам болаш хинна уж хІанз промыслови тайпаш а хинна юха дІаэттай. «СССР ЦІеча книжка» тІара довза йиш я, масала, амурски цІокъ хІанз дебаш хилари, 150 совгІа цун тайпаш доллеи.

«СССР ЦІе книжка» арахийцачул тІехьагІа арахецаргда союзни республикай ЦІе книжкаш. Цу даькъе боккха болх беш ба Украине, Казахстане, Азербайджане, Молдаве.

СУРТАШ ТІА: 1) сийрда цІе беса пеликан — наггахьа мара нийслуш доаца оалхазар. Уж кІезиглуш доагІа. Сагах тешаш из оалхазар хилар бахьан долаш дІаяхача хана чаьрахьаша атта доадора уж.

2) «СССР ЦІеча книжка» бетгарг.

3) Амурски цІокъ — наггахьа мара нийслуш доаца ахтайпа. Дунен халкъашта юкъерча «ЦІеча книжка тІеи» «СССР ЦІеча книжка» тІеи дІаяздаь да из.

Б. КЛИНЧЕНКО суртал.

ТАСС фотохроника.

литически фе хургболаш, классови никъ лерраrІа чакхбаха, советски вахара хьисапа принципаши нормаши хьаллоаттае, моастагІал долча пропагандо дувца йоахараш хьагучадаха, общественни мнени вІаштІехьъялара партийни влияни е, коммунистически идейни позицеш тІа нах кхотабе ховргдолаш къахьегамхошта дІахо кхетам балара.

Декабрь бетта денз политически экономически образоване еррригача звеньяшка занятеш хургья КПСС историех, философех, политэкономех, Іилман коммунизмах, экономика лардех, кхыча систематически дешара курсех лаьца.

Соакке а тІехьа 14 миллион сагo Іомаяьй СССР керда Конституци. Цу дешаро къаьстта дукха нах чулоац хІанз; хьалхегІа а даьча лоархІамегІа, партийни комсомольски дешара системе дешаш бола дукха а дукхагІа бараши хІаьта иштта коммунистически къахьегама школашкеи халкъа университеташкеи деша багІарех цхьа дакъеи цига дІачуболх.

Нах дукхагІа чуозара гІулакха дешара еш йола терко лаьгІ ца а йолийташ, партийни организацеша КПСС XXV съезда указанешка хьежжа къаьстта йоакхо е еза цун чулоацама, идейно-теоретически боарам лакхбара. ХІаьта а занятей дикал юкъ-юкъе лакха йоацаш юс. Цхьайола теоретически положенеш механически юха а ювц, тоаеннача социализма маІани башхалонаши хьаеллац, кхоачам хиллал бахьанаш доаладеши хьаьддан хьахьокхац социалистически демократи дІахо дегІаяр сенах гуш да. Сага бокъоний дешаех лаьца буржуазни пропагандо дувца йоахараш хьинарегІа хьагучадаханза, социалистически строя совленаш хьаелланза яргъяц.

ДикагІа хилча бакъахьа йолаш я дуккха занятеш яра методика, къаьстта а лектораша, пропагандисташа деча къамаьлашка ладувгІарах кхоачам а баь дешар дукхагІча хана дусаш йолча коммунистически къахьегама школашка, халкъа политшколашка, университеташка.

ДІадахача дешара шера хиннача партийни дешара опыт вІашагІтоха, хьагучадаьха кхоачамбоацараш дІадаха доагІа. Кердача Конституце чулоацамо ше эггара шерагІа йола торонаш лу заняте самъердаме хилийтара, цар деша багІараш идейно бІаьхий бара, советски халкъа исторически опыти цунна карагІдаьнна реальни хІамаши, вай общество политически, экономически, социально, духовно дегІаахара хІанзарча этала башхалонаши цо дІадехараши, Коммунистически партеи Советски паччахьалкхени программни лерхІараш а декхараш а дІахо кхетаде новкъостал дара.

СССР Конституци Іомаяро гІо де деза советски наха патриотически интернациональни кхетам балара, цар политически культура лакхъяра, социалистически демократи дІахо дегІайоалаяраи кІоаргъяраи, общества гІулакхашта доал деча юкъе гражданаша тІа-тІа шерагІа дакъа лацара. Керттера декхар сенах латт аьлча, из латт, хІара советски сага ший паччахьалкхен Керттера Закон дика харах, цун чулоацам цо кІоаргга кхетабарахи лоарзагІа ца доахаш из кхоачашдарахи.

* * *

Марксистско-ленински образовани вай парте даим лархІа а лаьрхІай, хІанз а лоархІ идеологически кадраш кийчъяра, деша багІарий, къаьстта а кулгалдеча болхлой, знанеш, навыкаш, идейно-кхетама балха юкъе хьинаре дакъа лацарца дола хьашт дегІадоаладара лоархІаме гІулакх санна. Укхаза боккхача лоархІаме да «КПСС-а идеологически балха актуальни дешаш» яха новкъоста Л. И. Брежнева книжка Іомадар. Цунна юкъе чугулъяьй КПСС йоккха исторически опыт, къоастам боллаш белгалдаьхад идеологически болх вІаштІехьбаккхаргареи из чакхбоахача кадрашкареи КПСС-о хІанз дІадехараш, хьабийллаб дегІаепача социализма хьалашка, дунен халкъашта юкъерча арене лоаттабеча идейно-политически къовсаме хІанзарча этапага хьежжа беча цу балха керттера чулоацам, керттера лостамаш, формаши методаши. Цудухьа партийни дешара система лакхарча звенои чуяхь кулгалдеча партийни, советски, профсоюзни, комсомольски, боахама болхлошта, идеологически кадрашта, хьехархошта, ПТУ, техникумий, вузий преподавателашта, Іилмани художественнии интеллигенцена лаьрхІа йола «КПСС идеологически балха актуальни дешаш» яха керда курс (новкъоста Л. И. Брежнева книжка тІара хьанийца). Союзни республикай компартей ЦК-ашкарча, парте крайкомашкарча, обкомашкарча, окружкомашкарча, горкомашкарча, райкомашкарча марксизма-ленинизма университеташкеи партийно-боахама актива школашкеи цхьа предмет а хинна дІаоттаргья из курс. Иштта Іомаергья из теоретически семинарашка а.

«КПСС XXV съезда решенешка хьежжа производства эффективности балха дикали лакхъяра даькъера къахьегамхой экономически образоване лоархІам чІоагІбара Башкире партийни организацеша беча балха хьакъехьара» КПСС ЦК соцам кхоачашбаргахьа эггара хьалха баьккха гІа хургба дешара кердача шерах. Из документ боккхача лоархІаме да къахьегамхошта коммунистически кхетам балара парте беча балха, цо хаьдда хьа а къоастаду, хьа а хьокх кадраш экономически кийчъяра даькъера КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъярга долха наькъаш.

Экономически образоване лоархІам коммунизм хьалъеча тІа-тІа боккхагІа хулаш хилар хьа а хьокхаш, КПСС ЦК-ас белгалдаьккхад, боахамеи кхетам балареи болх тоабара йолча цун торонех Башкире партийни организацеша хІанз а бизза пайда ца эцаш хилар. Болхлой, колхозхой, специалистий, къаьстта а къона барий, тоъал доккха дакъа хиланза яргйоаца экономически кийчо лиза хилар. Школашкареи семинаращкареи занятеш дуккхаза а лохача боараме, экономика дегІайоалаяра юкъмоттигерча проблемаех, производственни коллективай хаьддача декхарех хаьде хул. Ужжамо кхоачамбоацараш долаш моттигаш я кхыча партийни организацешка а.

Партийни комитетеи боахама органийи теркам экономически дешара дикали эффективности лакхъелга, цунах хьахур алсамдоаккхилга, производстваи кхетам балареи декхараш кхоачашдара даькъера цун лоархІам чІоагІбелга Іалашдара тІаберзабу КПСС ЦК соцамо. Экономически образоване керттера чулоацам а хинна дІаотта деза, йоах КПСС ЦК соцам тІа, марксизма-ленинизма классикий произведенеш, парте решенеш, новкъоста Л. И. Брежнева балхаш, советски наьха конституционни бокъонаши декхараши, халкъа боахам дегІабоалабара керттера декхараш кІоаргга Іомаделга. Къаьстта уйла тІайохийт дешар хьехача юкъагІа боахама расчет, экономе режим чІоагІъяр, продукци яккхарга дІабода мах лохбар, керттерча производственни фондех, материальни, къахьегама, финансови ресурсех рационально пайда эцар санна йола экономика сихъяь дегІайоалаяра рычагаш караерзаяра.

КПСС ЦК соцам тІа чІоагІагІа лоархІам бу производстве хьалхалаттараштеи новаторашти карагІдаьннараш творчески Іомадара, щекински метод, бригадни подряд, ВАЗа, ипатовски ялаташ леладерий, Ленинградеи Челябинскаи транспортникий опыт, московски, львовски, свердловски, ивановски, ростовски предприятей починаш шерра йоаржаяра.

Дешара практически лостам дикка чІоагІбе, деша багІарий хьдда экономически кхетам дегІабоалабара, Іомаяьча знанеех производствана доал дара даькъе, болх беча хІара моттиге къахьегама овсарле лакхъяр, продукце дикал айяр духьа лоаттабеча къовсаме пайда эца хара беш бола болх тоабе безаш ба хІанзчул тІехьагІа. ШерагІа пайда эцанза баргбац занятей дикагІа йолча формехи методехи, деша багІараша практически заданеш кхоачашъярах, экономически анализ ярах, рефераташ кийчъярахи цхьана ювцарахи. Боахама гІулакхаш эргадаьха тоадара деша багІараша яь критически замечанейи предложенейи хІара коллективе учет лелаелга, царна анализ елга, уж чакхйоахилга вІаштІехьдаккха аьнна декхар оттадаьд. Цу деррригача хІамаша новкъостал де деза иттлагІа пятилетка чакхйоалача юкъагІа вахарцара, къахьегама коллективай декхарашцара дешара бувзам чІоагІбара.

* * *

Марксистско-ленински образовани ше хьаьннача ший овланга диллача занятеш еча хана формализмаца, казенщинаца, лоадамбоацарашца тарлургйолаш яц, цунна хийра я хІаман бала боацаш йола академизм, бера хьаькъала-хьехама оамал, дешар бе-башха ца хеташ лаьца никъ. «Цхьайолча моттигашка хІанз а дІаяккханза йола дайза даьнна хІамаш, пайдана мел доацар а дувцаш, механически, уйла ца еш кердадоахаш йола практика юкъера дІаяккха ха хьатІакхаьчай, — аьннад новкъоста Л. И. Брежнева ВЛКСМ XVIII съезде ше къамаьл деш, — идеологически фронта берррига болхлошта. ХьатІакхаьчай нахаца аттачен кхетабергболчеи деш дола къамаьл правила а яь дІаоттаде, хІара фразана дийна уйлеи чувстви чу а йоссаеш язде деза ха. Из а да иштта дикалахи эффективностахи дола дош, цу тІа а коммунизм хьалъяр, керда тайпа саг хьалкхевар санна йолча лоархІамеча участке».

Уж указанеш шоаш маьрра лакхе белгалдаьха кхоачамбоацараш хІанз а кастказта нийсдолийташ йолча политически экономически занятешта йоагІаш я. Партийни организацеша, пропагандисташа, дешаш мел бараша уйла е йоагІа, занятеш корта болаш, самъердаме, творчески хургйола гІулакх фу даь вІаштІехьдоаккхаргдар-хьогІ аьнна. Шеко йоацаш, дукха хІамаш да укхаза пропагандиста говзалах, предмета методика, ораторски искусства приемаш, педагогикаи психологеи знанеш цунна харах тийша. Цхьабакъда харцахьа хургдар долла хІама дешара дидактически проблемашца дІалаьрхІача. Деш дола къамаьл наха хьашт долаш йола проблемаш сихха теркалъяра чурчеи дунен халкъашта юкъерчеи вахара саготагІа долча хаттараштa дала нийса, теоретически кхетадаь жоп цхьана лахара занятеша деша багІарашта новкъостал дара хьакъехьа да. Деш дола къамаьл иштта советски наьха лакхбенна образоване, дешаех кхетара, культура боарам биззагІа теркалбара, хІара занятн цар марксистско-ленински знанеш хьалйизараи кІоаргъяраи, идейно-политически кругозор шеръяра тІаерзаяь хилара хьакъехьа да.

Дешара шера кийчо еча юкъагІа партийни комитеташа дувц, «КПСС XXV съезда решенешка хьежжа долча партийни дешара декхарий хьакъехьара» КПСС ЦК соцам кхоачашбара даьр фуд а дІахо кхы а данза даргдоацар фуд а, белгалду «КПСС XXV съезда решенешка хьежжа производства эффективности балха дикали лакхъяра даькъера къахьегамхой экономически образоване лоархІам чІоагІбара Башкире партийни организацеша беча балха хьакъехьара» КПСС ЦК соцам кхоачашбарга долха наькъаш, белгалду пропагандистски практике бакъахьа мел дола хІама дегІадоаладара, кхоачамбоацараш дІадахара тІадерзадаь хьдда гІулакхаш. Цу гІулакха хийцца пайда эца беза отчетно-хоржамий партийни собранеехи конференцеехи. Партийни комитетийи юххьанцарча парторганизацейи уйла тІаерзаю занятей лелама лоаттабу тІахьожам чІоагІбара, цар лакха идейно-теоретически боарами пайдеи Іалашбергболча гІулакхашта.

Политически дешара деча партийни кулгала керттера участок хила а хиннаб, болаш а ба пропагандистски кадраш хьахаржара, хьалкхелра, кийчъяра беш бола болх. ДІахо а эргайоахаш тоае йоагІа пропагандистий теоретически методически кийчо лакхъяра гІо де деза, толашагІча опытаца уж Іалашбе безаш йолча массаза а болх беча семинарийи лоацача ханна яхкаьча курсийи практика. Партийни комитеташа, советскии боахамеи органаша къахьегача коллективашта хьалхашка латта декхараш кхоачашдарца дувзаденнача дешаех лаьца пропагандистски кадрашка хан-ханнахьа хоам бергбола гІулакх данза даргдац. Массе оагІорахьара хьаллаца йоагІаш я Москвани Московски областеи, Белоруссе а Литвай а, Днепропетровски областа партийни организацей балха практика, хІана аьлча цига хан-ханнахьа пропагандисташта хьалхашка къамаьлаш ду партийни комитетий хьалхарча секретараша, бюрой членаша, министраша, депутаташа, кулгалдеча кхыча болхлоша.

Шоаш дикагІа йола опыт вІашагІтохара пайданагІа дола гІулакх, кхетам балара, политически, социально-экономически декхараш кхоачашдара эггара чІоагІагІча лоархІаме долча дешашта идеологически активага юкъарчал доаццаш кхайкилга республика, края, области кулгалхой вІаштІехьдоалийташ йола форма хиларех тарра дика йолга хьахьекхад пропагандистий слеташа. Цу слеташа белгалбоакх пропагандистий къахьегама социальни лоархІам, кхы а лакхагІа айду цун сий, гІо ду цун эффективность чІоагІъяра.

Миллионий марксистско-ленински университете дешара керда шу дІадолалу ха хьатІаотташ латт. Бокъонца дог доахийла йолаш да дешара дикали эффективности лакхъяргахьа наха политически, къахьегама, нравственни кхетам балара, парте XXV съезда решенеш, иттлагІча пятилетка заданеш кхоачашъеча къахьегамхой творчески хьинар дегІадоаладара цо еш йола влияни чІоагІъяргахьа керда гІа баккхар цунах хургхилар.

(1978 ш. 11 сентябрерча «Правда» тІара).

ЦИРКА КЕРДА ПРОГРАММА

Грозненски паччахьалкхен цирко 15 сентябре хьайийллар ший аргІанара керда сезон.

Дика программа, я хІанз цирко гойташ яр а. Дукха я цунна юкъе хозеи дикеи кийчъяьйола номераш. Бакъда, цу номерашта юкъе а белгала ба Нохч-ГІалгІайчен джигиташи АвдеевгІар йижарий «Светофор» яха тамашне номери.

Нугзаров Тамерлана кулгалдеш бола вайнаьха джигиташ вайна хьалха а бІаргабайнабар. Цу хана Іалаьмате хоза хеташ вай хьожаш хинна программа хІанз ихы а хозагІеи, дикагІеи, чоалханегІеи хиннай. Из номер тоаешн санъердамегІа хулийташи йола дукха элементаш юкъейоалаяьй артисташа. ХьалхагІа хинначул дикка дикагІа я цун хІанзара музыкальни оформлени. Джигиташ говраш лехкаши, хьовзаеши, товраш детташ латаши хьагойташ йолча лакхача говзало дикка новкъостал ду из номер дего къоабалъеши хьамсара хеташи тІаэцийтара.

Кхалнаха из номер кийчъе а, иштача лакхача говзалца хьахьонха вІаштІехьдалара а цецвоаккхаш я АвдеевгІар йижарий «Светофор» яха номер.

Дика кийчъяь я цирка артистий Ерригсоюзии конкурса дипломанта, низ болча жонглера Осипов Анатоле, трапеце тІарча воздушни гимнастка, РСФСР заслуженни артистка Канагина Людмилай, Аверина Александрай велофигуристий, Орлов Семена жонглерий, Газаров Александра «Этюд в воздухе» яхен кхыйолеи номераш. Лоацца аьлча, цирка керда программа безаме программа я.

А. БЕК.

СУРТАШ ТІА: кердача программа тайп-тайпара номераш.

В. ЕЛИЗАРОВА сурташ.

КХАЬ ТІЕМАХ ЧАКХВАЬННАВ ИЗ

Грозне бахача лоаман жугаташта (таташта) юкъе дика вовзаш ва Авшолум Рафаилов.

1896 шера Грозне ваьв Авшолум Нотонович Рафаилов. Дунен хьалхарчеи, гражданскии, Сийлахь-боккхача Дай-мехкеи — кхаь тІем дакъа лоацаш хиннав из. Цо дакъа лаьцад Къилбаседа Кавказе Советски Іаьдал оттадеча. Сийлахь-боккхача Дай-мехка тІема шерашка ЗІамига лаьтта лорадеш хиннав А. Н. Рафаилов. Взвода командир а цул тІехьагІа рота политрук а хиннав. Правительственни совгІаташа сийрдабаьккха ба цун накха. Персональни пенсионер ва из, граждански тІема Советен 56-ча эскара ветераний Советен член ва. КагирхошТа юкъе кхетама болх бу Авшолума, каст-каста хьоашалгІа вахе хул из школашка, общежитешка, клубашка. ДоккхагІча ноахала тІема гІулакхаш цо дувцаш ладувгІаш хилар со цкъа.

— Уж цІера шераш исторе чу даха дукха ха я, — аьле дІадоладу цо ший дувцар,— цхьабакъда низ болча, тІом бе Іомавеннача, герзах тоавеннача моастагІчул кот мишта дийлар-хьогІ тхо аьнна дагадоха хьежача, хьалхарча плане хьаотт бІухой къонахчали денали, котало йоаккхаргйолгах дог тийша хилар. Даьженцара безам. Бокъонца уж гІулакхаш да вай салте. Дай-мохк лорабеш вар белгалваьхараши воахараши. Граждански тІема шерашка майра лийтар салтий, шоаш лорадер халкъа Іаьдал хилар, Росси лоалла оттаечара йоаккхилга, шоай паргІато лораелга кхета а деш.

Цигтача цІаьхха сецар къамаьл, даьнна бІаргцІацкъамаш бІаргашта ІотІаозаделар, цІимхара йийрзар юхь, уйлангахьа яхар, цунна дІабІарахьежача бІаргагора лоаман жугатий — татий хьалха дІадахача вахара баьде деноп цунна духьала увтташ хилар. Цхьаккха бокъо йоацаш, тоІадаь доаллар халкъ, дунен сердалонах лакхача тІо-картаца дІакъоастадича санна, гІайтІашен эшарашеи вахара чам бовзийтацар.

Иштта дІаухар жугатий слободкера Авшолума вахар. Цхьабакъда пачхаьа дІаваьккхав аьнна хоам а хинна, граждански тІом болабеннача хана, Авшолума, дукхахача кхыча къеча наха санна, топ бе еллар, Советски Іаьдал доаккхаш тІом бе вахар.

Граждански тІом чакхбаьнначул тІехьагІа, эскарера мукъа а валийта цІавера из. Маьршача къахьегамах чувелар. ХІаьта сийлахь-боккха Дай-мехка тІом болабеннача хана юха а бІухо хинна тешаме гІулакх де дув бияр.

— Биаь дув дег чу а латташ, котдаргхиларах дог тийша а долаш дахар тхо фронте. А. А. Гречко командующи хиннача 56-ча эскара доакъошца цхьана тха дивизе чІоагІъяь лоаттайора Ростовна, Новороссийскана гонахьара позицеш, хІаьта тІехьагІо оаха дакъа лаьцар ЗІамигача лаьттан тІа хиннача тІем тІа. МоастагІа тІакхоачийтаргвоацаш хиннача цу чІегилга тІа вай тІемахоша хьахьекхар йоккха майрал, къонахчал, денал, яхаш дувц Авшолум Нотоновича.

—Даим салтечун дега йОвхал телар са айдеш, денал ураоттадеш йолча уйлано — Даьхенцарча безамо. Кхаь тІем тІа хиннав со, цудухьа сона деза да тІом ца хилийтар духьа лоаттабеча къовсаме Коммунистически парте кулгалца вай мехка карагІа мел даьннар, дошоча алапашца дІаяздергда уж адамий историна юкъе, — йоах Рафаилова.

Г. АЛХАЗОВ.

ОАХА ТХОАЙ ШКОЛЕ ХЬЕХ ШО!

Вай республика телерадиожурналисташа хІара шера болхлойи юртийи корреспондентий школа вІашагІйолл. Соахка цу школера журналистике бодача наькъа путевка еннай телевидене, радио, кепайоазон 32 активиста.

Иштта укх шера а Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета телевиденен радиовещанеи Комитета хьаелл болхлойи юртийи корреспондентий шера йола школа. Школа декхар — ладувгІа баьхкараш передачаш вІаштІехьъяхеи кийчъеи Іомабар, авторски актив шеръяр. Школа программа тІа — телевиденен радиовещанеи теорех йола лекцеш, семинарски занятеш, редакцей практически балха юкъе, телевизионни радиои передачашка дакъа лацар.

Сайрийнарча сахьаташка бетта шозза хургъя школе занятеш. Рабселькорий школе хьехь болхлойи юрташкареи корреспонденташ, газетий редакцей членаш, кепайоазон, радио, телевидене активисташ, предприятей, совхозий болхлой, колхозхой, студенташ, дешархой.

Рабселькорий школе хьачуэцара заявлении партийни, профсоюзни, комсомольски организацей рекомендации хьаяла еза. Занятеш укх шера 10 октябре дІайолалургъя.

С. ТАСУЕВ,
школа дешара дешай заведующи.

«Терек» — «Крылья Советов»

Селхан С. Орджоникидзе цІерагІча стадионе «Тереко» тІанийцар лакхерча лиге ловза бокъо яккхара гарга йола Куйбышевера «Крылья Советов» яха команда.

Из вІашагІкхетар чакхдаьлар счет 3:0 а йолаш хьаьший толаш.

Советски Союзе берий йоакхо елга массаза хила а хиннад. тІехь тІайоагІача хана хургдолаш а да деррига халкъа, пачхаьалкхен бехктокхаме декхар. Берий гІоза е ираз е вахар лорадеш да мехка Керттера Закон. Бехктокхаме леладу из гІулакх вай республике. Шерагара шерага дукхагІа хулаш латт берийи акушерско-гинекологически дарбан учрежденеш, дукхха а дикагІа лел берашта ноаношта эшаш

БЕРАШ УНАХЦІЕНА ХИЛИЙТАРА́

дола гІо делга, дукхагІа ба педиатраш, акушераш-гинекологаш. Берий могашал тоаелген лораелгеи лорий массазара йоакхо я.

Укх деношка республикански медицински училище хилар педиатрийи акушерийгинекологийи Іилма-практически конференци. Конференци вІашагІтехаяр Нохч-ГІалгІай унахцІено лораяра министерстван, республикански педиатрийи акушерскогинекологически Іилман обществан, акушерийн педиатрийи Ростовски Іилма-тохкама институтон. Конференци хьайийллар Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета председатела заместитела Т. У. Махмудхаджиевас.

Конференце докладаш йир республика унахцІено лораяра министра заместитела А. А. Гусева, Къилбаседа-ХІирий медицински института берий лазарий кафедра заведующи профессора Е. Ф. Чемоковас, Ростоверча Іилма-тохкама института медицински Іилмай кандидата И. М. Световаяс, республикански санитарни просвещене Цlен керттерча лора М. А. Сулаева.

Педиатрен гинекологен гІулаххех лаьца докладаш йир НГІАССР унахцІено лораяра министерства керттерча специалисташеи Ростоверча хьалшашен.

Конференце балха юкъе дакъа лоацаш хилар КПСС обкома отдела заведующи Р. Н. Тимошенко, Нохч-ГІалгІай унахцІено лораяра министр М. П. Катков, медицински болхлой профсоюза обкома председатель М. М. Межидов.

И. САДУЛАЕВА,
республикански санитарни Цlен литсотрудник.

Редактора зам. М. М. ХАМХОЕВ.

ДОЗЗОЛ ДЕХЬАРА

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ МЕХКАШКАРА ХОАМАШ

ДОТТАГІЛЕН НОВКЪА БУКСИРАШ ДОЛХ

Эзараш тоннаш мовхьаш дихьад речникаша Монголе эгтара боккхагІа болча Хубсугул яхача Іама 135 километр йІаьхача трассагІа. Республика дукхача малхбузен оагІонгахьарча аймакашкара доагІа наькъаш вІашагІкхеттача уллача Хатгал яхача къулбехьеи поселкера транссибирски магистраль хьатІаоттача къилбаседенгахьарча пачхаьалкхен доазонга кхоачаду баржаща тха, цІекаш, бекх, кхыйола бедал. Юхадолалу уж цемент, доагор, тайп-тайпара гІишлошъю материалаш йице.

ДоттагІлени цхьан гІулакхаш леладареи сигала беса никъ оал цу ІамагІа. Советски Союза новкъосталца кердадаьккхад Хубсугульски пароходства флот. Тахан цун я низ бола буксираш—царех цхьанне рейс 400 гаргача автомобилаша баьча наькъа лоархІаме я. хьарга речникий дІадоМовхьаш дІа-юха кхадар шозза совгІа кІезигагІа да автомобилистийчул.

Укх навигацех Хубсугула трассагІа 32 эзар тонн мовхьаш даьхьа лаьрхІад.

(АПН).

ХОЗА ХЬАЖ А КЕРДАЛ А ЙОВЦ

Ховш да, дукхача хана соми баьцадаарашн ца талхийтара лаьрхІа дола хьалаш эшаш хилар: лоха температура, хаьдда йола давлени, кхыдараш. Из способ дукха мах дІабодаш хиларал совгІа, массаза чам ца байта вІаштІехьдоалийташ а яц.

Румынски академико Е. Маковске могаеш йола соми баьцадаарашн дІаоттадара метод экономичнегІа а эффективнегІа а я. ДІаоттадале хьалхагІа баьцадаараш цхьан юкъа зунгатий кислотах хьайоагІа Іи йолча лаьрхІача хьалашка лоаттаду. Цо Іоткъам барагІа баьцадаарехи сомахи йоалла кислород кІезиг а лийя, углекислота совдоал. Соми баьцадаарашн кердача методагІа дукхача хана дІаоттадаь лоаттадеш хилча дІадодар кІезигагІа а хул, хІаьта цу продуктай хоза хьажи кердали я а йовц.

В. МАРИЯН.
(АПН).

КЕРДАЧА ТЕХНОЛОГЕХ

Русе-Джурджу районе НРБ-и СРР-и цхьана хьалъеча машинашъеча комплекса болгарски дакъа хьалдара балхаш дІахо хьош да. Укхаза духхьашха пайда эц дикалга диллача гІишлош хьалъяра кердача технологех.

ГІишлон пен 50 метр гаргга кІоарга ІочугІоргба Дуная хьарсам чу. цо торо хулийтаргъя кхо гектар гаргга дола хий тІадаьнна лаьтта докъаде. Массехк бІаь метр гаргга йІаьхача цу гІишлонах кемаша швартовка ю моттиг хинна Іергьяц, цо лоРоргъя комплекса заводаши цехаши доккхача хин воча оамалех. Цхьан даькъа чуйохийтаргъя 130 эзар кубометр гаргга дохадаь тІой, шоллагІа дар 40-негара 60 тоннага кхоачаш хІаране дозал долча бетонах хьалъяьча блокех латтаргда.

(София-пресс-АПН.)

УЧЕБНИКАШ ДАЙГІА ХУРГДА

Чехословаке педагогически издательствашен типографешен теркалдаьд дешархоша леладу учебникаш чудоахка портфелаш сов еза я яхаш преподавателашен берий дьшноаношеи дувцараш. 1978—1979 дешара шерре а деррига учебникий дозал совдаргдац юкъерча школа цхьоалагІча класса — 1,5 килограммал, шоллагІча класса — 2,5 килограммал, кхоалагІчоа — 1,75 килограммал. ХІатІадоагІача шерашка дайгІа хургда лакхарча классай дешархошта арахеца учебникаш а.

(АПН).

ЦХЬАНАРЧА ОПЫТАХ ХЬАХИННАР

Польскии советскии Іилмахоша чакхдаьхад диъ шера даь тохкамаш — уж да Силезеи Донбассеи лаьттан кІалхьарча балхий тІехьаленах Іалами промышленни объекташи лораяра хьакъехьа. Силезскии Донецкии политехнически институтий специалисташа итогаш яьй биосфера лораяра, лаьттана рекультиваци яра эффективни средстваши методаши оттаяра, промышленни объекташи нах чубаха цІеноши лорадара, кІор боаккха моттигаш баьццара ерзаяра, шахташкара хьауха хиш цІендара даькъе.

Іилмахой опыт горни промышленноста инженерашта Іалам лорадара дешай специалисташта лаьрхІача учебникашта юкъехьоргъя.

(АПН).

КИЙЧО СОАХКАРЧУЛ ДИКАГІА ЯЛЕ А...

РЕЙД

Юрта боахама къахьегамхой кхашкара чубийрзача хана цар культурни хьашташ диззагІа кхоачашдара, клубаши библиотекаши бІарччача шера боккъонцара культура кхуврчаш хилийтара боккха лоархІам болаш гІулакх да ханнахьа культура учрежденеш Іан замалахьа болх бара кийчъяр.

Берригача вай мехка культура учрежденешка хьажарца дувзаденна клубаши библиотекаши Іай болх бара кийчъяра гІулакх МагІалбике мишта латта хьожаш хилар укх деношка Нохч-ГІалгІай АССР культура министерстван «Сердало» газетеи рейдови бригада.

Эггара хьалха белгалдаккха йиш я культура учрежденеш Іан замалахьа болх бара кийчъяра гІулакх МагІалбике укх шера белггала дикагІа латтилга. Городе а юрташка а ерригаш 17 клуби 21 библиотекеи я МагІалбике. Мел эшар даь, тоаяь, йІоахъяь тахан а тІехьа нахаца болх бара кийча я царех 14 клуби еррига библиотекаши. Культура учрежденеш Іанга кийчъеш тоаярга дІадахийтад 38,9 эзар сом.

Юртарча культура ЦІенна а библиотекана а районе массарел хьалхагІеи дикагІеи мел эша кийчо яь баьннаб СоагІапча (юрта Совета исполкома председатель С. Коригов). Укхазара культучрежденеш товеча доккха новкъостал даьд «Ингушский» совхоза кулгалхоша.

Іан кийчо яра балхаш чакхдоалаш латт Кердача Редантерчеи Чкаловерчеи клубашка а. Басараш хьекхача йистедоалаш да Долакоара районни культура ЦІа Іанга кийчделга а. Іай кІорм дахчеи доагаде дезаргдоацаш юртарча культура ЦІагІеи библиотекеи газ чуйиллара балхаш йистедоалаш латт Инаркъе а. Чкаловера культура ЦІаи библиотекеи дІаьлча ерригa районера культура учрежденеш газаца йІоахъеш хургья укх шера.

Культура учрежденеш Іанга кийчъеча иштта дика новкъостал даьд ГІ. Ахриева цІерагІча, «Алханчуртский», «Кавказ» совхозий кулгалхоша а. Боахамий чотагІа чакхдаьхад укхаза юрташкара культура учрежденеш Іанга кийчъяра балхаш. Масала, ГІ. Ахриева цІерагІча совхозо капитально тоадаьд Чкаловера культура ЦІа. 7200 сом ахча дІа а дохийташ.

Ала йиш я цхьаькха а. Культура учрежденеш Іан замалахьа болх бара кийчъяра дешашта МагІалбика горсовета исполкомо цІенхаштта терко яьлга. Укх шера июле из дош лаьрххІа дийцад исполкома заседане. Исполкома соцам тІа белгалъяьхай культура учрежденеш Іанга кийчъяь яхара ханаш, къоастабаьб кийчон балхаш ханнахьа чакхдахара бехктокхаме бола нах. Исполкома соцамо новкъостал дир боахамий а предприятей а кулгалхой культучрежденеш Іанга кийчъяра гІулакхa юкъеоза.

Укх шера культучрежденешка Іана замалахьа болх бара яь кийчо дикагІа яле а, къахьегамхой, къаьстта а юрта бахача наьха, культурни хьашташ Іалашдара даькъе цІенхаштта кхоачамбоацараш а да.

ДІахора культурни хьашташ ца дийцача а, кхыметтел киноrа хьажа а йиш йоацаш ба Йоккхача Ачалкхеи Дабий-Юртеи баха нах. Дабий-Юрта вІалла я яц клуб, хІаьта Йоккхача Ачакхера яр сов тишъенна а пенаш лийлха а хилар бахьан долаш дІанъайла латт укх тІеххьар ча массехк шера. Цу хьакъехьа цкъа санна, дукхаза дийцад кепайоазон тІа а моттигерча кулгалдеча органашка а. Цхьабакъда, тахаиенга хувцаденна хІама дац.

Юрта бахача наьха культурни хьашташ Іалашдара гІулакх дІахо тоадара хьакъехьара КПСС ЦК-аи СССР Министрий Совети соцам кхоачашбара районе чакхдаха лаьрхІача гІулакхашта юкъе белгалдаьккха да Йоккхача Ачалкхе аьхки кино хьокха моттиг кийч а яь укх шера болх бе йолайолийталга. хІаьта иштта ДабийЮрта 200 моттиг йола кинотеатр хьалделга а укх шера цун болх дІаболабелга а. Из бехктокхаме гІулакх чакхдаккха дезаш бар городерча киносета а, «Алханчуртский» М. Горьке цІерагІчеи совхозий а кулгалхой. Тахаиенга уж лоархІаме гІишлош хьалъяра даь цхьаккха хІама дац. Йоккхача шин юртара нах кхыметтел кино хьажа а йиш йоацаш ба.

Цунца дувзаденна белгалдаккха деза цхьаькха а. Республикерча «Скотопром» треста, «Чеченингушвино» объединене, кинофикаце управлене кулгалхой оагІорахьара районерча киносета а боахамашта а боагІаш бола тІахьожами эша новкъостали ца хиннилга. Керттерча даькъе из бахьан долаш лархІа деза наха чІоагІа эшаш йола культура гІишлош укх шера хьал ца еш йисар.

Районе 14 киноустановка я. Городерча «Октябрь» цІи йолча культура Двoрецера цаІ мара царех цхьаккха чуйола моттиг Іай йІоахъеш а доагІаш дола технически хьалаш долаш а яц. Шерагара шерага иштта хьадоагІаш да из гІулакх а.

Культура учрежденей болх леттІа вІаштІехьбаккхара боккха лоархІам болаш да из болх дика бовзаш а дукхабезаш а болча нахаца культура учрежденеш Іалашъелга. Из гІулакх белггала дикагІа латт районерча библиотекашка. Библиотекарех 90 процент цу гІулакха юкъера а лакхера а дешар дийша ба.

Ишта дац клубий болхлойи киномеханикийи гІулакх. Тахан МагІалбикерча клубашка болх берех пхелагІа дакъа мара бац цу гІулакха лаьрхІа дийша специалисташ. ХІаьта киномеханикашта юкъе кхоъ мара вац цу балха специалист.

Культура учрежденеш специалисташца Іалашъяра, цар чу специалисташ дІачІоагІбара, культучрежденей материально-технически база чІоагІъяра дукхадар де йиш я районерча совхозий, городерча предприятей.

Масала, совхозий кулгалхой бокъо я юрташкара кагирхой боахама чотагІа стипенди а телаш культура дешара заведенешка деша ахийта. Иштта цар бокъо я юрташка дика болх беча культура болхлошта цар бетта эца алапи совхоза чотагІа 30 процент лакхде. Цу хьакъехьа а районерча боахамашка хІанззалца цхьаккха хІама даьдац. Цхьабакъда, совхозий а предприятей а кулгалхоша цу даькъе культура учрежденей йоакхо йича чІоагІа пайдане хургдар къахьегамхой культура хьашташ дизэагІа кхоачашдара, культура учрежденей болх дІахо тоабара.

Р. ДАГАЕВ,
халкъа кхоллама республикански ЦІен методист,

Ж. ЛОБОКОВА,
А. П. Чехова цІерагІча республикански библиотека йоккхагІйола библиотекарь,

А. ХАРСИЕВ,
«Сердало» газета соб. корр.

ЦЕРГИЙ ЛОР

Дагестански лорий институт чакхъяьккха ваьлча тха юрта — Курчалое цергий лорал де хьожавир Юнусов Къурбан. ХІанз Курчалоевски райбольница стоматологически кабинета заведующи ва из. Теоретически дика ларди балха йоккха опыти йолаш лор ва Къурбан. Из дика кхетаду цкъа церг а лазаьнна из волча нийсвеннача. Церга лазар Іалаьмате хала лазар долга кхетадеш, церг лазаьнна ше волча венача сага лазар лаьгІде хьож из хозача дешаца, молхаш техе. ВІалла а из мегаргдолаш хуле дарба ду. церг тове йиш хуле — тоаю, ерзае вІаштІехьдеце — дІайоаккх. Цудухьа дукхача наха баркал оал цунна, церг лазаьнна саг из волча нийсвала гІерташ хул. Цо аьннар кхоачаш а ду.

Новкъосташа лоархІаш, царна везаш ва из. Къурбана эггара дикагІа дар — ший болх дикеи кІоаргеи бовзаш специалист хилар. Нахаца Іимерза, зІамига, воккха вар аьнна къоаста ца веш, дийса ца къовсаш массанена а дикеи цІенеи гІулакх, новкъостал де кийча ва лор. Дика лор, хьинаре общественник хинна ца Іеш, Іимерза да а ва Къурбан. Цу больнице лорал деш я цун сесаг — Нина, хоза, дика кхувш латт цар ши йиІиг а.

Лора эшар дика довзаш, хьинаре къахьегаш хьайоагІа медсестра Нанаева Разета. Лор хьавалехьа цунна эшаш йола хІама кийчъйий, вІашагІтехе, кхехка е езар кхехкайий, цІенъе езар цІенйий Іоюлл цо.

З. ХИЗРИЕВ,
юртара корр.

ТЕЛЕВИДЕНИ

26 сентябрь

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». 8.35. — Іуйранара гимнастика. 8.55. — «Ноанера ахка» яхача Е. Вахтангова цІерагІча Пачхаьалкхен Академически театра фильм-спектакль. 14.30. — Іилман - популярни фильмай программа. 15.20. — «Москвичий балха гаранти». 15.50. — «Музеяшкеи выставочни залашкеи гІолла». СССР Художествай Академе Л. Н. Толстой ваь 150 шу дизара хетаяь выставка. 16.20. — «Къонахчар адресаш». 17.20. — Волейболах йола дунен чемпионат. МаІа нах Италера передача. 18.00. — Кердадараш. 18.15. — «Іилман вахар». 18.45. — «Халкъий мукъамаш». 19.00. — «Бокъо ца хилара йола бокъо». 19.35. — Духхьашха ЦТ экрана тІа. «МаІа нах хьалха кІайлу» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». 21.30. — «Андроникова дош». «Невски проспект» яха телевизионни фильм. 22.30. «Е. Светланова концерташ». 5-гІа передача. Чакхьяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.05. — «Садкос» шо хьоашалгІа дех. (гІалгІай меттала). 18.35.— «Нохч-ГІалгІайчу гІолла». Информационни программа. (эрсий, гІалгІай меттала). 18.55. — «Сиглара ахархой» яха телевизионни фильм. 19.15. — Атеистически темаех. «Тешам кхебар». 19.25. — Дунен халкъашта юкъера обозрени. (гІалгІай меттала). 19.40. — Киножурнал. 19.50. — КПСС ЦК июльски (1978 ш) Пленума соцамаш — вахаре! «Хьайбаш дика Іангардахара». 20.15. — «Бийса даькъала хийла шун, бераш» 20.30. — «Вай беш». 21.00. — «Петр Кончаловский». Іилман - популярни фильм. 21.30. — «Цхьаккха а вала ловш вацар» яха художественни фильм.

27 сентябрь

I ПРОГРАММА

8.00. — «Ха». 8.35. — Іуйранара гимнастика. 8.55. — «МаІа нах хьалха кІайлу» яха художественни фильм. 10.15. — «Дийнача хІамай дунеи тІа». 14.30. — «Хьа къахьегам — хьа лакхале». Документальни фильмай программа. 15.15. — «А. Гайдара вахари книжкаши». 16.00. — «Къаьнарча Малхбоален искусство». 16.30. — «Орленок» яхача телестуде концертни зал. 17.20. — Волейболах йола дунеи чемпионат. МаІа нах. Италера передача. 18.00. — Кердадараш. 18.15. — «Хьийкъача ялаташта юкъе». Мультипликационни фильм. 18.20. — И. С. Бах. 5-гІа «Бранденбургски концерт». Кхоачашду Бессе кулгалдеча «Гевандхауз» яхача Лейпцигски оркестра солистий ансамбло. 18.45. — «1978-ча шерарча хьувкъама тІехьа». 19.00. — Футболах кубок яьккхачар кубок. «Шахтер» (Донецк) — «Барселона» (Испани). Донецкера трансляци. 21.00. — «Ха». 21.30. — «Алкоголизм». Лора беседа. 22.00. — Футболах йола УЕФА кубок «Наполи» (Неаполь) — «Динамо» (Тбилиси). Италера передача. Чакхьяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.05. — «Къизал». Грозненски телевидене студе спектакль. (телехьежархой заявкаех). 18.45. — «Нохч-ГІалгІайчу гІолла». Информационни программа. (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала). 19.05. — «Болхлой тІехье». Профтехобразоване дешархошта лаьрхІа программа. (нохчий меттала). 19.35. — «Шиша а оагІорахьа» яха телевизионни фильм. 19.55. — «Хьа орденаш, комсомол». (гІалгІай меттала). 20.15. — «Бийса даькъала, хийла шун, бераш». 20.30. — «Музыкальни абонемент». «Оперии къона иллиалархой». 21.00. — «Хьо наха эшача хана» яха телевизионни документальни фильм. 21.30. — «Лоаман станци» яха художественни телевизионни фильм.

РАДИО

26 сентябрь.

6.30. — Юртара Іуйре. (эрсий меттала). 7.10. — Республикански газетий обзор. 7.22. — Передачай программа. 7.32. — Ашараш. (гІалгІай меттала). 8.25. — Хоамаш. 8.35. — Ашараш. (гІалгІай меттала). 8.45. — «Халкъий барттайнача дезале». Къилбаседа Кавказеи Донеи халкъий историографех йолча конференцера. (эрсий меттала). 9.15 — «Тхога язду» (нохчий меттала). 9.30. — «Къона замахо» яха радиовыпуск. (гІалгІай меттала). 17.00. — «Советски хьисапе вахар — атеистически мировоззрени дегІаяр». Беседа. (гІалгІай меттала). 17.15. — «Денала законах» яха очерк. (нохчий меттала). 17.30. — «Комсаш лелаеча хьалхалаттачарка». Концерт. (гІалгІай меттала). 18.00. — Керда хоамаш. (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала). 18.30. — Сайрийнара Грозный» (горсете гІолла). 18.30. — Ашараш. (гІалгІай меттала).

Хоамаш

Тахан республике гІоллеи Грознеи морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 5—10 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 10—15, Грозне 13—15 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана хувцалуш морхаш йолаш, цхьайолча моттигашка догІа а делхаш, тайп-тайпарча оагІонашкахьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 5—10, дийнахьа 15—20 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культурай отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела—3-42-28; письмой отдела—3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности—3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии—2-54-30; корректорской—2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ05274. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 6783.